VITT. EMANUELE

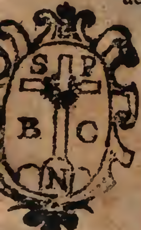
BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE ROMA
41
3 A
4

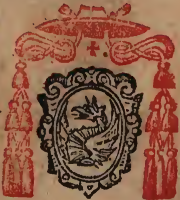
4, 9. C. 29

DE PERSECVTIONE ANGLICANA LIBELLVS.

QVO EXPLICANTVR Afflictiones, calamitates, cruciatus, & acerbiſsima martyria, quæ Angli Catholici nũc ob fidẽ patiuntur.

Quæ omnia in hac poſtrema editione æneis typis ad viuum expreſſa ſunt.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ROMÆ, *Cum Licentia Superiorum* M. D. LXXXII.

Ex Typographia Georgij Ferrarij.

umptibus Bartholomæi Graſſi, & Cæſaris Ferrarij ſociorũ.

PHILIPPO BONCOMPAGNO S. R. E. CARDINALI SANCTI SIXTI

Pattrono optimo.

Collegium Anglicanum Romanum. S.

CVM nuper ſit ad nos allatus è Rhemenſi Collegio libellus, quo paucis forma quædam deſcribitur calamitoſiſſimi tẽporis, quod quaſi omnis conſcelerati furoris, ac violentiæ maturitas eruperit, florens illud quondã Angliæ Regnum ita affligit, vt cladem maiorem quotidie afferat: gratum amplitudini tuæ futurum duximus, ſi tuo nomine diuulgetur, & in manus homi-

BIBLIOTECA ... ROMA ... VITTORIO EMANUELE

num tam excellenti ſultus præſidio veniat: vt perſpiciant omnes quanta noſtris temporibus impiorum ſpiritus miſeriarum incendia excitarit: & vbi viderint non deeſſe Dei beneficio, quos nullum periculum, nulla vis, nullus cruciatus poßit de recta fide depellere, miſeram, potius quàm turpem noſtram ſciant eſſe rempub. Quamquam ſi eſſet deformis, nemo eam irridere, ſed miſereri potius deberet. Eſt illa quidem ornamentis ſpoliata, ægra, malo affecta; ineſt tamen quidam in venis ac viſceribus calor, qui eam in præſenti, quãuis oppreſſam, extingui non patitur, et ſimul atque cæleſti aliqua medicina melius erit factum, non priſtinam modo ei ſanitatem, ſed colorem etiam, ac vires continuo reddet. Inuadant Angliã quamlibet graues, difficileſque morbi, illi certe, quæ eſt in Dei fide locata, dum anima erit, ſpes erit. Laborare ſcilicet ac

cet ac tentari poterit, occidere non poterit. Sunt inter Anglos qui doceant omnia quæ dura, triſtitia, aduerſaque ſint, ea Dei auxilio, ac pietatis deſiderio obteri, ac pro nihilo putari. Nobis certe, qui in hoc collegio ſumma Gregorij xiij. patrui tui liberalitate, & vigilantia, tua ſub tutela, ac patrocinio ad ſolidam ſapientiam, & Chriſtiano homine digniſſimam informamur, non concidit tam ſæua tempeſtate animus: erigitur potius, & ad eorum imagines, quorum, hoc commentariolo expreſſæ ſunt, non modo intuendas, verum etiam imitandas accenditur. Optatiſſmum quidem eſt Angliam ſaluam, atque integrã videre: proximum, nullas pro eius ſalute ac dignitate ærumnas non perpetiendas putare:, poſtrrmum illud, quod omnium maximum eſſe debet, corpus iamdiu CHRISTO IESV, ac Romano Pontifici eius Vica-

rio conſecratũ libenter offerre, ſi quo modo repræſentari morte noſtra miſerabilis regni gloria ac ſpecies poßit. Oramus proinde amplitudinem tuam, vt quando hæc non in vmbra, & palæſtra, ſed in ſole atque acie geruntur, ſi erit commodum, hoc ipſum Anglicani non iam ingenij, & doctrinæ, ſed Chriſtiani ſtudij, ac religionis ſpecimen, communi Chriſtianorum omnium parenti offerat: vt intelligat ſanctißimus Pontifex antiquum in Anglorum pectoribus florem ſiti veteris vbertatis nõ penitus exaruiſſe, illudque ſibi perſuadeat, nobis, quibus domi hæc naſcuntur, vt carißimam patriam ab interitu vindicemus, vitam prius, quam gratum animum, fidem, ac perſeuerantiam, defuturam. Vale.

DE PERSECVTIONE ANGLICANA: LIBELLVS.

Amiciſſimo ſuo Gerardo, Bononiæ.

FREQVENTES à te litteras argumenti nõ diſſimilis recepi: petis enim, & vehementer vrges, vt ſcriptione ſignificẽ, quæ mihi certa ſunt & explorata, de Anglicana in orthodoxos perſecutione, cuius tu iſtic famam eſſe non exiguã quidem, ſed minime tamen explicatam, & fidei parum conſtantis, affirmas. Mihi autẽ, qui & abſum propius ab ipſis rebus geſtis, & accipio auditione, quæ quotidie geruntur, non eſſe per difficilem

BIBLIOTECA ... ROMA

exiſtimas,complecti litteris, quæ ſunt certiſſima. Quæ tibi vt non negauerim, (locis enim peruicinis ſubſiſto, & quæ ſcribuntur, aut narrantur, non indiligenter attendo:) tamen, an debeam hæc eadem tibi ſcribere, & amicis (vt ais) petentibus impertire, eo maxime conſilio, vt fiant publica; nondum ſatis poſſum conſtituere. Non enim es neſcius, quantum habeat periculi de potentium iniurijs querelam inſtituere, quorum ingenium, & conſuetudo eſt, ne gemitum quidem miſeris liberum, aut impunitum relinquere, ſed ipſis etiam de lamentis(ſi qua fiãt) vindictam ſumere. Ne igitur noceã quibus optime volo, eorumque referendo calamitates augeam, quibus prodeſſe vel vitæ meæ periculo cuperem:ancipiti profecto cogitatione diſcrucior, & quàm in partem deflectam, non facile inuenio.

Propendeo tamã(fateor)in illud,quod poſtulas,cum & iuſtum videatur,& rationibus à te poſitis, ab omni maleuolorum calumnia ſatis munitum. Quid enim,(inquis) an quæ publice ſunt geſta, priuatis litteris non liceat committere? aut ſi hoc

ipſum

ipſum in crimen vocatur: tua tamen culpa eſt, non alijs præſtanda, tuum delictũ in alios non plectendum. Quæ tua ratio ab ipſius naturæ ſenſu deducta, ſuſtentat me non parum vacillantem, & non mediocriter voluntatẽ tibi ſatisfaciendi corroborat. Hoc enim profecto, (niſi vehementer aberro) ab aduerſariorum noſtrorum expectandum eſt prudentia, (ſunt enim ſecundum carnem non inſipientes,) vt aliena peccata ab innocentibus non exignant: quamquam ego, mehercule, ſic quæque conabor ſcribere, vt nec ipſis etiam iudicibus, in officium boni viri ſcribendo peccem. Nihil enim odioſe dicã, nihil maleuole, acerbe nihil: narrabo tantum quæ facta ſunt, & ſi rei aſperitas aliquando me in querelam impulerit, id citra cuiuſquam fiat contumeliam.

Non enim arbitror noſtrum eſſe, qui fidem Chriſti catholicam amplexamur, iniuriam iniuria compenſare, aut malefactorum iniquitatem, orationis velle acerbitate caſtigare. Habemus enim propitium, & potentem Dominum, cuius arbitrio deferenda ſunt omnia. *Ipſi cura eſt* *Catholicorũ propria.* *1. Petr. 5.*

de

de nobis: ipſi vindictam,& ipſe retribuet: ipſe di-
Rom.12. Pſal.42. *ſcerne cauſam noſtram: de gente non ſancta, ab homine iniquo & doloſo eruet nos; ipſe, cum tem-*
Pſal.74. *pus acceperit,iuſtitias ipſas iudicabit*, quanto magis ſeruorum ſuorum perſecutiones, moleſtias, & diuexationes? interim ſi affligimur, ſi proculcamur, ſi rapinas bonorum noſtrorum patimur, ſi opprobrijs exponimur, ſi carceribus premimur, ſi vinculis ſtringimur, ſi fame, frigore, & inedia maceramur, ſi tormentis & cruciatibus ſubijcimur, ſi in cruces ſubleuamur, ſi mortis varijs generibus abſumimur: (nam hæc omnia catholici in Anglia noſtra ſuſtinent:) & ſi, (quod adhuc magis ad dolorem facit) hæc eadem in medio noſtrorum fratrum ſuſtinemus, in auribus & oculis cæterorum Catholicorum, qui in circuitu ſunt, inſpectantibus & negligentibus ipſis, & noſtri ne quicquam commiſerentibus, nec verbo quidem (cum poſſint) iuuantibus; tamen deſpondendus animus non eſt, nec ſalutaris anchora patientiæ dimittenda. *Non enim*
4.Reg.19. Heb.11. (vt inquit ille) *meliores ſumus quam patres noſtri, qui secti ſunt diſtenti ſunt, verbera & carce-*

res

res experti ſunt, & addit Apoſtolus, quod a te maxime animaduerti volo, *Non ſuſcipientes redemptionem vt meliorem inuenirent reſurrectionem. Non ſunt diſcipuli ſupra magiſtrũ: qui cum iniuſtitiam non feciſſet, cum iniquis tamen deputatus eſt*, & multo his atrociora noſtri cauſa pertulit. *Neque tamen os ſuum coram tondentibus*, immo nec tundentibus quidem, *aperuit*. *1. Petr. 2. Eſa. 53.* *Luc. 22.* *Eſa. 53.*

Retineamus ergo nos hanc tam ſanctæ tolerantiæ auitam poſſeſſionem, commẽdatam nobis à ſaluatore noſtro, & ab optimis maioribus integerrime conſeruatã. Permittamus aduerſarijs illam omnem innatam vindicandi ferociam, qua magiſtratui, & dominationi reſiſtunt, qua ſeditiones & turbas excitant, qua tot viros principes, duces fortiſſimos, ſacerdotes ſanctiſſimos, ciuitates munitiſſimas, præclariſſimas, atque nobiliſſimas reſpublicas fraude, ferroque, hac noſtra tempeſtate, peremerunt. Vtantur illi humano brachio, confidant de aſtutia & iniquitate ſua, veſcantur ſcelere quantum volent: *Spes autem noſtra in Deo noſtro eſt, qui ſaluos facit ſperantes in ſe: adiutorium noſtrum* *Hæreticorũ peculiaria. Rom. 9. Ep. Iud.* *Hier. 17. 1. Cor. 3. Eph. 4. Pſal. 61. 16, 123. Pſal. 43.*

Pſal 93. *in nomine Domini, qui fecit cælum & terram, & qui non obliuiſcitur inopiæ, & tribulationis noſtræ.* Placuerit forſitã maieſtati ſuæ caſtigãdos

Pſal. 49. 77 nos tradere ob peccata noſtra, *qa honor re-*

140. 144. *gis iudiciũ diligit:* at certe nos proijcere nõ poteſt reuertẽtes ad ſe, *quia miſericors, & miſerator eſt, & miſerationis eius non eſt numerus.* Quid poterat hoc ipſo expreſſius ab eo dici?

Pſal. 88. *Si dereliquerint* (de Dauide loquitur) *filij eius legem meã, & in iudicijs meis non ambulauerint.*

Si iuſtitias meas profanauerint, & mandata mea non cuſtodierint.

Viſitabo in virga iniquitates eorum, & in verberibus peccata eorum.

Miſericordiam autem meam non diſpergam ab eo, neque nocebo in veritate mea.

Non profanabo teſtamentum meum, & quæ procedunt de labijs meis, non faciam irrita.

Semel iuraui in ſancto meo, ſi Dauid mentiar, ſemen eius in æternum manebit.

Hæc eſt promiſſio, hæc firma Dei teſtatio, Dauidico ſemini, hoc eſt, Eccleſiæ Chriſti Catholicæ, de æterna duratione, iuramento facta, ſanguine confirmata, plurimorum ſæculorum experientia ſtabilita. Non eſt ergo nobis dubitandum, ſed ſuſtinendum: *etenim vniuerſi qui*

ſal 24.

ſuſtinent Dominum non confundentur.

Et ſi moram fecerit, expectemus illum, quia veniens veniet, & non tardabit. *Abac.2.*

Ad hanc autem rerum aduerſarum tolerantiam, dum nos inuicem hoc in exilio non raro cohortamur: nihil ſolemus nobis ipſi libentius, vel poſſumus certe efficacius, ad conſolationem & imitationem proponere, quàm fratrum noſtrorum in Anglia perpeſſiones, tanto noſtris maiores & acerbiores, quanto magis afficiunt quæ corpore ſentiũtur, quàm quæ rebus externis inferuntur vulnera. Nos enim qui manibus elapſi perſequentium, alienis in terris vitam exulem degimus, etſi permultis ſane incommodis, atque adeo fere infinitis exagitemur, quòd patria, quòd liberis, quòd amicis careamus: quòd bonorum noſtrorum direptiones, & poſſeſſiionum omnium auerſiones ſuſtinuerimus: tamen, quæ duæ res in homine ſunt maximæ, earum vtimur poteſtate libera, id eſt, animi & corporis, quarũ neutra catholicis in Anglia cõceditur.

Nam præter illa grauamina, quæ rebus eorum temporalibus imponuntur, corpora *Dura Catholicorũ in Anglia conditio.*

pora etiam ſexcentis diuexationibus patent, carcerum, vinculorum, atque etiã tormentorum. Animis vero nihil liberũ, nihil ſolutum, nihil integrum relinquitur: non vox, nõ religio, nõ internus de Deo, rebusque diuinis ſenſus, aut cogitatio. Loquendum enim tibi eſt cum alijs, affirmandũ iuramento quod cæteri affirmant, etiamſi animo longe aliter opineris etiãſi conſcientia contrarium plane ſenſeris.

Quæ ſeruitus, & illiberalis animorum preſſura in rebus præſertim ad Deũ pertinentinentibus, cum ſit omnium malorum, quæ in hominem poſſunt exerceri, grauiſſimum, atq; acerbiſſimum: facit vt noſtra conditio, licet cæteris in rebus afflictiſſima, domeſticòrum tamen omnibus ſtatu ſit multo tolerabilior. Quis enim incommodis, & ipſa etiam morte non duxerit acerbius torqueri conſcientia, prohiberi libero religionis exercitio, impelli ad opinionum nouarũ profeſſionem, quas animus auerſatur, reſpuit, & abhorret? More autem ſuo, patrumque ſuorũ, & totius fere orbis reliqui, ſi quis Deum colat, etiamſi clanculum, etiamſi

tecte, etiamſi perſecreto fecerit: traduci tamen tanquam læſæ maieſtatis reum, tã-quam hoſtem & proditorem totius reipu blicæ, tanquam impium, & flagitioſum hominem, & vſura communis auræ vitæque, indignum? Quod autem nunc (Gerarde) ſic ſe res habeant in patria noſtra, ex ſubiecta liquido narratione conſtabit.

Leges Anglicanæ in Catholicos latæ.

Ac primum quidem vt res facilius intelligatur, & reliquorũ quæ dicenda ſunt, manifeſtior exiſtat coniectura: non erit forſan ab optima methodo alienum, ſi leges publicas propoſuero, quas Anglia, nata & inſtituta à Catholicis ad Chriſtũ, in pernitiem Catholicorum ob fidẽ Chriſtianam edidit. ex his enim non difficulter exiſtimari poterit, quantum patiantur à priuatorum hominum libidine, odio, atque nequitia, cum publicarum legum aútoritas, tantum in illos poteſtatis cuiuis fere calumniatori permittat.

Duo genera Legum in Catholicos.

Vt ergo de legibus dicã, duo ſunt earum genera, quæ diuerſis temporibus in Catholicos ſunt latæ, aliæ quæ pecunias, poſſeſſiones, cæteraque bona, tam fortunæ, quam corporis attingunt, quæ pecuniariæ

niariæ (opinor) dici poſſunt. Aliæ quæ ſanguinariæ potius ſunt, quia mortẽ vniuerſis offendentibus infligunt. Atque ad hanc ipſam legum partitionem, ſequentis orationis ſeriem accommodabo.

Leges pecuniariæ. Inter leges pecuniarias, illa cum primis numeranda venit, quæ in poſtremis eſt edita, in eorum nimirum punitionem, qui conſcientiam ſecuti proteſtantium Eccleſias frequentare detrectant. Hoc enim perurgent aduerſarij, vt licet Catholici alterius ſint religionis, licet Caluiniſmum animis abhorreant, licet miniſtrorũ preces & conuentus deteſtentur, & eorum ſacra pro nefandiſſimis habeant: tamen accedant, aſſiſtant, præſentes ſe exhibeãt, etiam reluctante, etiam reclamante, etiã auerſante conſcientia. Et qnia plurimi recuſant tã atrociter in Deũ, & cõſcientias peccare ſuas: ideo lex iſta ſeueriſſima, in homines iſtos ſcrupuloſos facta eſt, vt quicunque ad Eccleſias proteſtantiũ venire recuſauerint, officij diuini (vt loquũtur) præſtandi, aut auſcultandi cauſa, ſi ætatem annorum ſedecim exceſſerint, ſoluant quoquo menſe ſuæ abſentiæ libras

Prima lex in recuſantes eccleſias proteſtantium.

Anglicas

anglicas viginti, hoc eſt aureos, 66. qui autem ſoluendo non ſunt, carceribus omnino detineantur, donec ſoluendi facultatem habeant. Leges reliquæ hoc ordine ſequuntur.

Qui conuictus fuerit audiuiſſe miſſam, etiamſi id ſecreto factum fuerit, patietur carceres per integrum annum, & tam diu poſtea, quo vſque perſoluat 211. aureos. *2. De miſſa.*

Sacerdos vero qui ſacrum fecerit, non exibit carcere poſt expletum annum, niſi ſolutis aureis 422. atque hoc toties quoties fuerit in hoc genere ab eo peccatum.

Omnis vir eccleſiaſticus, qui non publicam fecerit religionis Romanæ deteſtationem, & auctoritatem Pontificis Romani palam non abiurauerit, amittet omnia beneficia, omnemque dignitatem quamcunque eccleſiaſticam. *3. De abiuratione.*

Nullus ſcholaris, aut litterarum ſtudioſus habere poterit locum in collegijs academicis, aut ad vllum gradum litterarium aſcendere, niſi in ingreſſu ad illud collegium, & in ſuſceptione cuiuſque gradus, eiuſdem Pontificis auctoritatem in cauſis eccleſiaſticis abiuret. *4. Iuramenta in academijs.*

5. De iuramētis magiſtratuum. Nemo magiſtratum publicum gerat, aut vllum officium in republica retineat, niſi hanc ipſam ſummi Pontificis abiurationem publice præſtiterit.

6. De pupillis. Pupillus ad perfectam ætatem perueniens, hæreditatem ſuam adire non poterit, nec eiuſdem vllis commodis gaudere, niſi prius emiſerit idem publicum iuramentum.

7. De comitialibus. Quicunque infra dignitatem Baronis poſiti, vocati fuerint (vt non raro ſolent) ad comitia publica, quæ parlamentũ appellantur (in quo ſumma libertas ſuffragiorum ſolebat eſſe) amittent omne ius ſuffragiorũ, niſi velint publice hanc abiurationem Pontificis præſtare.

8. De recuſantib. iuramētum. Sic cuiquam infra conditionem Baronis cõſtituto, hæc abiuratio bis oblata fuerit, & ipſe hanc eandem ſecundo recuſauerit: amittet omnia bona, & poſſeſſiones ſuas, & corpore condemnabitur ad perpetuos carceres.

9. De negãtibus reginam ſupremũ eſſe caput. Qui negauerit Reginam eſſe ſupremũ caput Eccleſiæ Anglicanæ in cauſis eccleſiaſticis eadem pœna plectetur amiſſionis bonorũ oĩum, & incarcerationis ꝑpetuæ.

Qui-

Quicunq. Agnos Dei,(vt vocant) roſaria, grana benedicta, medalias, crucifixos, aut aliam rem quancumque benedictam à Summo Pontifice, & in Angliam adductam, receperit, aut retinuerit; eandem pœnam ſuſtinebit, amiſſionis bonorum omnium, & incarcerationis perpetuæ. *10. De recipiētib⁹ res benedictas à Papa.*

Si quis pædagogum domo retinuerit ad inſtruendos pueros, qui eccleſias proteſtantium non frequentet, aut ab epiſcopo Caluiniano approbatus non fuerit; perdet ob eam cauſam 33. aureos ſingulis menſibus, quouſque illum eiecerit. *11. De retinētibus pędagogos Catholicos.*

Si quis ſciat aliquem, qui alterum reconciliauerit vnitati, & communioni Eccleſiæ Romanæ, & Si hunc reconciliatorem, aut illum alterum reconciliatū quouiſmodo iuuerit, aut celauerit, ita vt infra ſpacium 20. dierum proxime ſequentiū, magiſtratui publico vtcumque non prodiderit; amittet omnia bona ſua, tam mobilia, quàm immobilia, omneſque poſſeſſiones dum viuit, & de corpore ſuo ſtatuetur ad arbitrium reginæ. *12. De celātibus reconciliatores vel reconciliatos.*

Qui nouerit aliquem procuraſſe alterius reconciliationem ad fidem Roma- *13 De celātibus procurationes.*

nam, quamuis ipſe nec recõciliauerit, nec reconciliatus ſit, & ſi hunc procuratorem quouiſmodo iuuerit, aut celauerit, aut nõ prodiderit magiſtratui, vt ſupra, eiuſdem pœnæ comdemnabitur.

14. *De celã tibus cõſul tores.* Qui nouerit aliquem conſilium dediſſe alicui, vt reconcilietur Romanæ fidei, licet ipſe hoc omnino non procurauerit, & ſi hunc conſultorem quouiſmodo iuuenerit, aut celauerit, aut non prodiderit, vt ſupra: eidem pœnæ fiet obnoxius.

15. *De celã tibus obedientes Papæ.* Si quis ſciet aliquem perſuaſiſſe, procuraſſe, aut conſuluiſſe alicui, vt obediat Romano Pontifici in cauſis eccleſiaſticis, & ſi hunc tamen iuuerit, celauerit, aut nõ prodiderit, vt ſupra eadẽ pœna plectetur.

16 *De celã tibus promittentes obedientiã.* Qui cognouerit aliquem permiſiſſe ſibi perſuaderi, vt obediat in eccleſiaſticis Romano Pontifici, vel promiſiſſe (pro futuro tempore) quamcumque ei obedientiam: & ſi hunc quouis modo iuuerit, aut celauerit, aut infra viginti dies non prodiderit, vt ſupra, eandem pœnam amiſſionis bonorum & poſſeſſionum omniuum, & incarcerationis ſubibit.

17 *De celã* Qui ſciat ſacerdotem aliquem abſolu-

tionem

tionem alteri dediſſe, & hunc iuuerit, aut celauerit, aut ſatis tẽpore non prodiderit, vt ſupra: ad eandẽ pænã condemnabitur. *tib. abſoluentes.*

Si quis nouerit ſacerdotem habere au ctoritatem abſoluendi, quamuis eam non exercuerit, aut aliquem abſoluerit, & ſi hunc iuuerit, aut celauerit, aut non prodiderit, vt ſupra, eidem pœnæ ſubiacebit. *18. De celãtib. auctoritatem habentes abſoluendi.*

Qui ſciverit aliquem præ ſe ferre, au ctoritatem habere abſoluẽdi, etiam ſi re uerã, non habeat, & hunc iuuerit, aut cela uerit, aut non prodiderit, vt ſupra, eadẽ pœna inuoluetur. *19 De celãtibus præſ ferentes abſoluendi auctoritatẽ.*

Si quis ſciat aliquem eſſe ab altero ab ſolutum, ſiue volens petierit illam, abſolu tionem, ſiue ſciens ſolum permiſerit ſe ab ſolui non petentem: & hunc vllo modo adiuuerit, aut celauerit, aut non prodiderit, vt ſupra, eiuſdem pœnæ reus exiſtimabitur. *20. De celãtibus abſolutos.*

Qui nouerit aliquem diſſuaſiſſe alteri religionem quæ nunc eſt publica in Anglia (hoc eſt Caluiniſmum) ea intẽtione, vt eum trahat ad obediendum Pontifici, & Romanæ religioni: vel ſi ſciuerit aliquẽ procuraſſe, vel ſuaſiſſe, vt alteri ſic diſſua- *21. De celãtibus diſſuaſores religiõis Caluinianæ.*

deatur:& ſi hûnc quouiſmodo iuuerit,ce lauerit,vel non prodiderit magiſtratui infra ſpacium 20. dierum vt ſupra; eandem pœnam toties iam deſcriptam patietur,nimirum,vt amittat omnia quæ mortalibus hæc vita dare poſſit commoda.

Atque hæc fere ſunt, quæ de legibus pecuniarijs mihi veniunt in mentem, ex quibus ſolis,ſi nullæ capitales eſſent, cōiectura facilis fieri posſit, quàm ardua ſit in Anglia Catholicorum conditio, quibus tot leges tanquam laquei,ad perditionem ſunt poſitæ, terrore plenæ, periculiſque pleniſſimæ. Quis tranquillo animo eſſe poſſit cum de bonis vitæ neceſſarijs, nequeat vel ad horam ſecuritatem ſibi promittere, circunſeptus tot minitantibus legibus, quarum pericula vitare non poteſt,niſi impius eſſe velit? quantum hic loci calumnijs conceditur? quãtæ vires ſub miniſtrantur inuidiæ? quantæ occaſiones iniquitati porrigũtur? Si quis iuuerit, aut celauerit reconciliantem, reconciliatum, abſoluentem, abſolutum, procurantem, cōſulentem,diſſuadentē, aut huiuſmodi: reus eſt (inquit lex) ingentis flagitij, pu-

niendus amiſſione bonorum omnium, atque etiam libertatis. Nihil dico de re. conſidera ſolum, quantum pateant Catholici his legibus iniuſtitiæ. Si q̃s aliquẽ ex prædictis, domo forſan vel inſcius reciperet, & alter ſcientem feciſſe argueret, qua ſe hic ratione defẽderet? aut quo patrocinio innocentiam tueretur ſuam? Si quis alicui diſſuaderet Caluiniſmum, nulla prorſus facta Romani Pontificis mẽtione: quo modo conſtabit, iſtum læſæ maieſtatis reum non eſſe, hoc eſt non ea intentione diſſuaſiſſe, vt alter, reiectis Caluini placitis, Romano ſe Pontifici, & eccleſiæ ſubmittat? Immo (inquis) euitari facile periculum poſſet, ſi iſte aperte Puritaniſmũ, Anabaptiſmum, Arianiſmum, aut etiam atheiſmum perſuaderet. Credo equidẽ: nec ſane abhorret a probabili coniectura, particulam illam in iſtarum ſimiliumque hæroſeon patrociniũ, fuiſſe a ſcriptore tã diligenter appoſitam. Omiſeram conditionem noſtrorum temporum.

Ex lege 21. Præcedẽti.

Securius in Anglia cuiuis hæreſi quàm fidei Catholicæ fauere.

Atque hæc de calumnia: quid vero de legum iſtarum iniquitate dicẽdum eſſet, qua pater filium, maritus vxorem, frater

Iniquitas legum Anglicarũ in Catholicos

fratrem, pœnitens ſacerdotem, ſeruus dominum, ob religionem Catholicam, qua nati, qua educati, qua inſtituti ſumus, quamque ceteri principes amplexantur, & defendunt, accuſare in Anglia, tanquã de crimine ſcelerato, tenentur. quorum profectò ſimile nulla retro tranſacta tempora, nulla patrum repetita memoria, nulla priorum ſæculorũ antiquitas viderunt? Solum hæ ſunt noſtrorum temporũ inauditæ vertigines, Iocorum nouitates, humanæ mentis flexibiles voluntates, carnis, & ſanguinis vaniſſimæ cogitationes, quibus homines, incommutabilem Chriſti veritatem, commntare ſuis placitis, pro ratione ſuorum commodorũ attentant.

Leges capitales in Catholicos Anglos. Sed videamus adhuc ſeueriores leges hoc eſt, capitales, quas ſupra ſanguinarias ea ratione appellauerim, quod ſanguini inſidientur, vitamque ipſam oppugnent. In quibus illud primum animaduerſione non eſt indignum, omnes de ſola religione eſſe, & tamen non ſolum pœnam capitis inferre, verum etiam læſæ maieſtatis, quæ eſt omniũ grauiſſima, & odioſiſſima, quippe quæ flagitioſiſſimo debetur ſceleri,

ri, quod eſt, proditionis. Hoc autem ideo ab aduerſarijs noſtris eſt factum, ne mors Catholicorum, martyrium videretur, ſed infamia potius ſcelerati flagitij, apud vulgus ignarum traduceretur. Etiam vt principi facilius perſuaderetur, religionē Catholicam, ſceptro ſuo infeſtam eſſe, & regnandi ſecuritati male ſecuram. Quo ſemel confirmato principio, non erat difficile, quas vellet, in orthodoxos leges elicere, cum tamen illa abhorreret ingenio ab huiuſmodi violentia, & ſanguinis effuſione. ſed nunc ad leges ipſas accedo, quarum prima ſic exoritur.

1. Confitentes Pontificis auctoritatem.

Quicunque dixerit, ſcripſerit, affirmauerit, vel ullo modo etiam per ciſias ſignificauerit, vel etiam rogatus, confeſſus fuerit, Pontificem Romanum eſſe caput Eccleſiæ Anglicanæ, vel vllam habere ibi in cauſis eccleſiaſticis auctoritatem: reus læſæ maieſtatis exiſtimabitur, & eadem prorſus pœna plectetur qua reipublicæ proditores plecti ſolent.

2. Appellantes ad Pontificem.

Qui ad Pontificem Romanum vlla de cauſa appellauerit, & bullas, aut alia inſtrumenta ab illo obtinuerit, & in Angliā inuer-

inuexerit: eidem læſæ maieſtatis pœnæ ſubiacebit.

3. Importātes res benedictas a Papa. Si quis Agnos Dei (vt vocant,) roſaria, grana benedicta, medalias, crucifixos, aut quam cunque rem aliam à Pontifice Romano benedictam, in Angliam importauerit, criminis læſæ maieſtatis reus erit.

4. Recuſantes iurare. Cuicumque infra dignitatē Baronis cōſtituto, ter oblatum fuerit iuramentum, ſeu abiuratio cōtra Pontificis Romani au ctoritatem, & pro ſuprema poteſtate Reginæ in cauſis eccleſiaſticis, & ſi ille tertiò iurare detrectet: eandem pœnā læſæ maie ſtatis ſuſtinebit.

5. Fatentes reginā hereticam aut ſchiſmaticam. Qui vllo modo dixerit, ſcripſerit, ſignificauerit, vel rogatus confeſſus fuerit, Reginam Angliæ hæreticam eſſe, aut ſchiſmaticā: eidem pœnæ læſæ maieſtatis erit obnoxius.

6. Reconciliantes. Si quis aliquē Eccleſiæ Romanæ vnitati, & communioni reconciliauerit, eandē pœnam læſæ maieſtatis patietur.

7. Reconciliati. Quicumque fuerit ab aliquo, ſciens & volens, ad eandem vnitatem & communionem reconciliatus: eandem pœnam ſuſtinebit.

Qui

Qui prouocauit alicuius reconciliationem ad illam vnitatẽ, & communionem eiuſdem pœnæ reus erit. 8. *Procurantes recõciliationem.*

Qui tantum conſuluerjt alicui, vt ad illam vnitatem & communionem reconcilietur, etiamſi non procuret, eadem nihilominus plectetur pœna. 9. *Conſiliũ dantes ad reconciliationem.*

Si quis alicui perſuaſerit, vt Pontifici Romano, in cauſis eccleſiaſticis obediat: eodem crimine læſæ maieſtatis condemnabitur. 10. *Perſuadẽtes obedire Papa.*

Si quis permiſerit ſibi perſuaderi, vt ſic obediat: eiuſdem ciminis reus cenſebitur. 11. *Permittentes ſibi perſuaderi.*

Si quis procurauerit, vel conſilium dederi vt alicui ſic perſuadeatur, eandem pœnam læſæ maieſtatis ſubibit. 12. *Procurãtes & cõſulentes p̃ſuaderi.*

Siquis promiſerit (pro futuro tempore) ſe aliquam obedientiam Romano Põtifici in cauſis eccleſiaſticis præſtiturum: eandẽ læſæ maieſtatis pænam ſuſtinebit. 13. *Promittentes obedientiam.*

Si ſacerdos aliquem ex Reginæ ſubditis abſoluerit: crimen læſæ maieſtatis cenſebitur. 14. *Abſoluentes.*

Si quis habeat auctoritatem abſoluendi in Anglia, licet nullum actu abſoluerit: 15. *Habentes auctoritatẽ abſoluendi.*

incur

incurrit tame nlæſæ maieſtatis crimeñ.

16. Præſeferentes auctoritatem abſoluẽdi. Si quis præſeſerat habere huiuſmodi auctoritatem abſoluendi, etiam ſi non habeat: læſæ maieſtatis reus exſtimabitur.

17. Permittẽtes ſe abſolui. Si quis ſciens ab altero abſoluatur, ſiue ipſe petierit abſolutionem illam, ſiue abſolui ſe permiſerit non petentem: eandem pœnam læſæ maieſtatis ſuſtinebit.

18. Procurantes abſolui. Si quis procurauerit vt aliquis abſoluatur: eidem pœnæ fiet obnoxius.

19. Conſulentes abſolui. Si quis conſilium dederit, vt quis abſoluatur, licet non procurauerit: eandem pœnam ſuſtinebit.

20. Procurantes & conſulẽtes abſoluere. Si quis vel procurauerit vel conſuluerit, vt quis abſoluat, licet non vt aliquis in particulari abſoluatur: eidem pœnæ ſubiacebit.

21 Diſſuadentes religionẽ Caluinianam. Si quis diſſuaſerit alicui religionem illam, quæ nunc publice in Anglia tenetur, vel procurauerit vt diſſuadetur, ea intentione, vt ille cui diſſuadetur, ad obedientiam Romani Pontificis, & Romanæ fidei trahatur: reus erit etiã criminis læſæ maieſtatis, & eadem pœna plectetur, quæ illi crimini debetur, quæ quidem pœna huiuſmodi eſt.

Pri-

Primum vt cōdēnatus, terraquè protractus ad locum ſupplicij, in maiorē cruciatum ſemiſtranguletur laqueo: deinde, vt redeunti ad ſe, amputentur virilia, & igne comburantur tunc, vt cultro aperiatur venter, & erutis illis, etiam cor, & viſcera ſpiranti adhuc, & reluctanti, manu carnificis euellantur, & in ignem iuxta poſitum proijciantur: deniq; vt elixus & in partes diſſecatus, ad varias ciuitatis portas ſuſpendatur. Bona autem ſua & poſſeſſiones omnes ad fiſcum tranſeant, nec eorum quicquam ad vxorem, liberos, aut conſanguineos deſcendat, ſed vt ipſi præterea, huius vnius ob cauſam, æterna notentur ignominia, & omnis mortui poſteritas degradetur ſanguine

Pena eorū qui condēnantur læſæ maieſtatis, ob religionem Catholicam.

Sunt ne hæc ſeua ſatis? ſunt ne ſatis aſpera (mi Gerarde) in auitæ, paternæq; religionis profeſſores? & tamen miniſtri noſtri, nouatores iſti noſtri, euangelicæ doctrinæ buccinatores noſtri, ex chriſtianæ (ſi Deo placet) manſuetudinis imitatores, clamant in dies è ſuggeſtis, libris ſcriptis peringeminant, ſermone quotidiano magiſtratus, & principis auribus inculcant:

Iniquitas mira miniſtrorū Anglorum.

culcant: nimiam eſſe lenitatem, periculoſam eſſe clementiam, culpandam, & nō ferendam totius regiminis in catholicos tolerantiam. Sed vide præcipitatam hominum inuidorū & furioſorum amentiā.

Eſt ne vllum ſcelus, aut flagitiū, quod acerbioribus poſſit coerceri pœnis, quā eis quas deſcripſi? eſt ne vllum genus facinoroſorum hominum, quod pluribus poſſit ſepiri legibus, includi pœnis, patere periculis, exponi damnis, quàm Catholici in Anglia his legibus exponuntur? & quid tandem deliquerunt iſti? aut quodnam crimē eſt fides auorum, & patrum noſtrorū? Aduerſarij aliquando communionis noſtræ, nunc arrepta fide Caluini, Lutheri proiecta, noſtraque contempta, dominos ſe noſtros conſtituerunt, & ſedibus expulſos, omni nos dignitate & loco mouerūt. Non quærimur: fruantur liberrimè. At quid vlterius progrediuntur miſelli? cur animas etiam noſtras expetunt? quare ſæuiunt in ſanguinem? cur non exaturantur niſi morte, vel extrema calamitate noſtra? Si de fide ſolum decertatur, ſunt aliæ ſectulæ non minus Caluino, quam nos inimicæ:

micæ:& tamen vtuntur perbeneuolis his miniſtris. Si aliud autem ſubobſcurè lateat,& ſi Verres legem repetundarum timeat:liberamus eos hac moleſtia,ſecuritatem facimus, cedimus iure noſtro.Tantum petimus, ne exitio nobis ſit, & odij cauſa ſempiterni, quod aliquando patria fuerimus potiti: niſi enim hoc ipſum fuiſſet,ipſi iam nullā rempublicam haberent.

Atque hæc de legibus:quarum prætextu quantum in nos poſſunt aduerſarij, tu vides:quantum autem volunt,res ipſa demonſtrat,cum hac aſperitate minime contenti,duriora, & acerbiora quotidie depoſcunt. Et tamen equidē non arbitror,tam durum eſſe poſſe,aut ferreum cuiuſquam hominis chriſtiani pectus, (ſi humanitatis ſenſum cum fide non exuiſſet) quin ijs quæ noſtri patiuntur,commoueatur.

Neque enim fingi poteſt quicquam, in vllo fere genere calamitatis luctuoſum, quod in dies non perferant: neque cogitari aliquid,in vlla conditione hominum, acerbum, quod in dies non ſuſtineāt.Veriſſime poſſunt cum Apoſtolo dicere:*in tribulationibus, in neceſſitatibus,in angu-* *Conditio Catholicorum in Anglia.* *2.Cor 6.*

ſtijs,in

ſtijs in plagis, in carceribus, in ſeditionibus, in labo ribus. Et cum eodem Chriſti milite alio
2. Cor. 11. in loco. *Periculis in ciuitate periculis in ſolitudine, periculis in mari periculis in falſis fratribus, in labore & ærumna?* Immo illud etiã licebit addere quod addit Apoſtolus: *in mortibus frequenter.* Denique neq; illud ab eis alie-
Hebr. 11. nũ eſt. *Ludibria & verbera experti, inſuper & vincula carceres, diſtenti ſunt, ſecti ſunt, tentati ſunt, in occiſione gladij mortui ſunt.* Poſtremo
1. Cor. 4. & illud proprijſſime conuenit: *ſpectaculum facti ſumus mundo, & angelis, & hominibus. Maledicimur, & benedicimus: perſecutionem patimur, & ſuſtinemus: blaſphemamur, & obſecramus: tamquam purgamenta huius mundi facti ſumus, omnium peripſema vſque adhuc.*

Vt autem hæc omnia manifeſtius appareant, non erit forſan alienum à propoſito, ſi particulatim adhuc magis ſingula quæque oratione perluſtrauero,

Extremũ ſupplicij Catholicorum. Ac primum de ſupplicio quidem extremo, nemini opinor eſſe poſſe dubium, quot, & quales viri acerbiſſimæ morti propter religionem ſint traditi, hoc eſt, ſtrangulati, exenterati, deſſecati, elixi, & per aera diſperſi: quibus etſi (ad maiorem contumeliã)

tumeliam) maieſtatis crimen, aduerſarij affixerint:tamen res in manifeſto eſt, nec ipſis etiam diffitentibus, ſolam religionē in cauſa fuiſſe necis.

Non loquor hic de illa ſanctiſſima multitudine præſulum, Doctorum, Sacerdotū, aliorumque Chriſti confeſſorum, quos vel carcer ſqualore confecerit, vel mærore, aut inedia conſumſperit, quorum cauſas ſolius Chriſti tribunali deferimus: tantum de illis ſermonem facio, qui publice & vniuerſorum in oculis, veritati teſtimonium ſuo ſanguine dederunt. Qui præter ipſos ſupplicij cruciatus, & illam communem contumeliam, qua non vt Catholici, ſed vt reipublicæ proditores, (opinione vulgi) moriuntur, habent etiam (vt plurimum) hoc honoris & meriti, poſt mortē adiectum, vt diſſeminatis libellis infamentur, proiecta in mores, aut doctrinam, inſigni aliqua ementita calumnia.

Sic nuperrime cum Euerardum Hanſium pium, & zeloſum Chriſti presbyterum, patibulo publico ſuſpendiſſent, veriti ne quiſquam innocentis forſan martyrio commoueretur, neſcio quæ errorum *Infamatio poſt mortē.*

& paradoxorum monſtra, duobus cōtrarijs impreſſi libris, & alterum altero impugnantibus, homini mortuo attribuerint. Quale eſt illud: *Pontificem Romanum non poſſe peccare* cum Hanſius, errare ſolum non poſſe dixerat, expreſſe de fidei doctrina vniuerſæ Eccleſiæ proponenda loquens. Item illiud: *nullum principem (excepto Romano Pontifice) Primatū vllum, ſuis in Dominijs tenere.* Cum ille ſolum de primatu Eccleſiæ Catholicæ, in cauſis Eccleſiaſticis affirmaret. Item illud. *nullam proditionem contra Reginam Angliæ, peccatum eſſe.* Cum ille iam morti proximus, iterum atque iterum repetitis verbis apud turbam aſſereret, ſe non de omni proditione, ſed de illa ſola locutum, ob quam immerito moriebatur, & quam aduerſarij iniquiſſime proditionem appellabant, cum vere nō eſſet aliud, quam fidei Catholicæ neceſſaria confeſſio. Iam enim ex ſuperiori legum catalogo manifeſtum eſt, quam multa noſtræ fidei capita ad læſæ maieſtatis crimen attraxerint.

Paradoxa Hanſio falſo attributa.

Fidei capita facta læſæ maieſtatis crimina.

Hoc ergo aduerſarij noſtri, ab antiquorum perſecutorū improbitatē adiungunt,

vt ne cauſam quidẽ ipſam martyrij (quã tamen illi fatebantur) patefaciant. Quamquam ſane, huius etiam iniquitatis nonnulla ſemina, primis illis temporibus à cacodæmone ſint iacta, cum Paulus tanquã, *Peſtifer & ſeditioſus*, Chriſtus aũt Saluator, *Vt plebẽ ſubuertens, & Cæſari prohibens tributa*, traducti ſunt iniuſtiſſima calumnia. *Act 24.* *Luc 24.* *Magna feritas.*

Nunc vero quantis opprobrijs, quibus vociferationibus, quot irriſionibus quam amaris ſalibus, quàm acerbis & virulentis conuicijs, quo ſtrepitu frementium, atque maledicentium, hi noſtri martyres ſtrangulentur, & inſpenctantibus omnibus dilanientur: non eſt, opinor, operæ pretium deſcribere: res atrox eſt aſpectu, & narratu truculenta. O miſeros nos, qui in hæc tempora ſumus delapſi, vt in chriſtianos ob fidem chriſtianam exerceri tantam rabiem à chriſtianis cernamus.

Hæc de ſupplicijs: dicamus pauca, de præcedentibus ante mortem contumelijs; ſed res eſt infinita, paucis non poteſt explicari: nec enim ipſis Mauris, Getulis, Tartaris, Sarracenis, Turcis, aut quibuſcũque Chriſti coniuratis hoſtibus, tam eſſe *Contumeliaquas patiũtur Catholici.*

ludibrio Catholicos exiſtimo, quam ſunt iſtis nouis euangelicis, contemptus & omnis contumeliæ pleniſſimis. Si in ſacro faciendo ſacerdotem offendunt incredibile eſt, quam impie, & contumelioſe ſe gerant. Sacerdotem ipſum prius domi male mulctatum, educunt in publicum, & eiſdem prorſus veſtibus indutum, quibus ad altare ſteterat, per plateas, & villas circumagitant, inſpectantibus omnibus, irridentibus vniuerſis, nõnullis autem inſpuẽtibus, plurimis vero conuiciantibus, & ſingulis fere Chriſti ſeruo iniuriam aliquam particularem inferentibus. Inde condunt in carcerem, ferris ligant, compedibus onerant: ſi videtur, torturæ ſubijciunt: ſin minus, verbere conuinciorum omnium diuexatum, protrahunt ad iudicium, & ibi ſimul cum omnibus ad Miſſam eius præſentibus, condemnant ad carceres & ad ſolutionem illarum pecuniarum, quas ſupra ſoluendas ob hoc auditæ Miſſæ flagitium demonſtraui.

Poſtea vero ſi commodum quouiſmodo ſuis rebus exiſtimant, hominem perimere: interrogant de quibuſdam præce-

dentium

dentium legū capitaliū articulis, quæſtiones ponunt captioſas, & ſubtiles, vrgent vt directe, & perſpicue reſpondeat. Quid plura? facile eliciunt quod rei ſufficiat: *Im promptu enim baculus, quo cedas canem.*

Atque hoc loco, quoniam de carceribus facta eſt mentio, & tu id litteris nominatim requiris: adijciam etiam nonnulla de carceribus. Quorum illud erit primum, omnes eſſe refertiſſimos catholicis, ita vt vix ſit latronibus locus. Multi recēter exædificati non ſufficiunt: turris Londinenſis, proditoribus aſſueta, nunc abundat ſacerdotibus: immo Briduelo noſtro, meretricibus proprio, & ſcortis infami non deeſt ſua pars. Nuper enim virgo quædam generoſa, & tenera, ob fidei confeſſionem paulo conſtantiorem, fuit in eum locum à Superintendente Londinenſi protruſa. *De carceribus narratio.* *Hæc domina Temſonia dicebatur.*

De internis incluſorum neceſſitatibus, & anguſtijs nihil audeo affirmare, ne afflictis concitem querela mea maiorem afflictionem. Illud tamen commune eſt, prohiberi amicorum aditu, excludi ſermonis, & litterarum commercio, aduen-

tantium fieri obſeruationem, ne quis illis poſſit, aut eleemoſynas largiri, aut alia pietatis opera, ſine periculo præſtare. Narrantur autē & duriora multo, maxime in ergaſtulis Eboracenſi, & Hultonenſi, circa victus rationem. Sed quia de cuſtodum peculiari quadam proteruia proficiſci illa poſſunt: non attingam his litteris tamquam communia.

De carcere Lanſonenſi. Illud tamen de Lanſonēſi carcere Cornubienſis prouinciæ, & certum eſt, & indignum. Cum enim ſex, opinor, aut octo, in eandem ſpeluncam compingerētur, licet perhoneſtæ conditionis eſſent, magnaque ex parte, generoſis è familijs: cibus tamen nec dabatur, nec permittebatur niſi putidus, & oſtiatim emendicatus, nec vſus aquæ præterquam corruptæ. Seceſſus vero non alius ad corporum neceſſitates, quam illa ipſa, in qua diſcumbebāt, area. Sed illud ex omnibus caput eſt, *Mira inhumanitas.* quod cum iſti tandem de hac inhumana ſæuitia cœpiſſent queri, minatus eſt vlterius ergaſtularius, ad equorum præſepia colligatos, ſe inſtar iumentorum deinceps pauiturum. Denique tamen, amicorum

aſſi-

aſſiduitate & induſtria factum eſt, vt ab hoc carcere ad Londinenſem, milliaribus plus minus ducẽtis, cuſtodia publica trãſ mitterentur. Cuius quidem peregrinationis, hæc erat ceremonia.

Imponebantur equis cum macris, tum miſeris: ſine freno, ſine calcare, cæterove apparatu equeſtri: equi longa ſerie alter ad caudam alterius ſubnectebãtur. Equitãtibus, pedes ſub equorum pectore, brachia à tergo reuinciebantur. Cum ad vrbes, & oppida appropinquabatur, erat qui præcurreret renunciaturus incolis, aduentare papiſtas, hoſtes Euangelij, & inimicos reipublicæ. Qua voce populus excitatus, & gregatim ædibus effuſus in plateas, excipiebant aduentantes quibus poterant contumelijs.

Mod' quo ducuntur Catholici captiui in Anglia.

Simili plane pompa, ad opprobrium, & omne genus ludibrij compoſita, duxerunt nuper per ciuitatem Londinenſem duodecim viros orthodoxæ fidei, quorũ erant quinque presbyteri, reliqui conditionis bonæ & fortunæ. Horum illud erat crimen, quod in eadem domo cum Edmundo Campiano Societatis Ieſu, viro

Edmũdus cãpianus ſocietatis Ieſu ĩ triũpho ductus.

doctiſſimo, & innocentiſſimó, orantes & ſacra Catholica facientes, ſint inuenti. Cui tanquam ſeditioſo, ob æquiſſimā ſuæ fidei miniſtris oblatam diſputando defenſionem, aduerſarij volebant infamiam cō citare, in eumque finem, ſpacioſam chartam maiuſculis litteris odioſiſſime deſcriptam, in illo triumpho geſtare capite cōpulerunt. Quod ille non aliter tuliſſe dicitur, quam Chriſtus ſuæ crucis inſcriptionem pertulit, pacate, modeſtiſſime, & animo læto, vultuque ſereno.

Tormenta quæ Catholicis dātur in turri Lōdinenſi. Cauſa leues torturæ.

Tandem cum peracta tragœdia in arcem Londinenſem perueniſſent, ſicut reliquis antea Dei ſeruis, maxime vero ſacerdotibus fecerant; ita nunc Campiano cruciatus, & tormenta crudeliſſima ſubiecerunt, quibus elicere volebant, quibus in locis commoratus fuiſſet, quorum in ædibus hoſpitio receptus, quorum beneficio, & liberalitatę ſuſtentatus, ad quos diuertiſſet, apud quos ſacra, & diuina peregiſſet, quibus conſilia ſua communicaſſet, quorū opera, & induſtria fuiſſet vſus, & vt verbo dicam, quinam per Angliam catholicæ fauerent religioni, & quinam

animis

animis Caluiniſmo repugnarent. O gran dia piacula, de quorum vel ſola ſuſpitio ne, homines liberi exerceantur tã ex qui ſita quæſtione.

Quando hoc vſpiam factitatum prius eſt? In qua vnquam Scythia, vel relatu auditũ, vt homines ingenui, litterati, libe raliter inſtituti, ſacris functionibus pres-byterij dicati, more ſeruorum in cataſta diſtendantur, doloribus diris & cruciati bus diſtorqueantur, ob ſolam conſcientiã religionis auitæ, niſi ad pœnam velint pro dere ſuæ fidei participes, quod iure gen tium, & naturæ officio, & communi hone ſtate, omnique religione prohibentur facere? Eſt ne hæc torturæ iuſtiſſima cau ſa? eſt ne hæc ſatis efficax ad quæſtionem ratio? præſertim tam immanem, tam cru delem, tam ſeruilem de liberis? hoc ne vnquam egerunt orthodoxi vel in perdi tiſſimos, aut in peruerſiſſimos hæreticos?

Certe ſi nihil aliud eſſet, quod virum oculatum, & attentum de fraude hæreſis admoneret, & de latente ſub hypocriſi perditiſſima nequitia; ſi opinionum noui-tas, opinantium contrarietas, pronuncia- *Hæreſis in initio diſſimulatio.*

torum

torum in conſtantia, viuendi licentia, nihil quicquam proloquerentur: tamen, hoc vnum ſatis vniuerſam diſſimulationis machinam retegeret, quòd ipſi, qui tam recenter humanitatem omnẽ profeſſi ſunt, & qui eccleſiam Chriſti Catholicam, ob æquiſſimam diſciplinam, legibus iuſtiſſimis & antiquiſſimis deſcriptam, tam atrociter inſectati ſunt, nunc tantam ſæuitiam in rebus ſuo pondere leuiſſimis adhibeãt, quantam vix barbari in atrociſſimis exerceant.

Parcat dolori meo, ſi cui aſperius hoc videbor dixiſſe. Iraſcor enim, non tam hominibus qui iſta perpetrarunt, quibus veniam à Deo meis precibus depoſco, quam hæreſi, quæ viros natura non crudeles, immo ſatis ad lenitatẽ, & manſuetudinem propenſos, in tantam abegit, non dicam feritatem, ne offendam, ſed aſperam profectò iracundiam in ſuos, vt nec patriæ propinquitate, nec integritate vitæ, nec elegantia litterarum, nec ætatis flore, nec libertatis iure, nec ſacerdotij priuilegio, nec verborum deprecatione, nec lachrymarum copia, in viris innocen

tibus

tibus commouerentur, nec ab inferenda vi extrema & immani retardarentur. Deum optimum Maximum, & potentiſſimum ob teſtor, vt hoc ingens peccatum illis non imputetur, ſed potius inueniant in die Domini miſericordiam qui in die ſuo, hoc eſt, humano, miſericordiam nullam ſuis fratribus fecerunt. *Eſa. 13.* *1. Cor. 4.*

Mitto iam cætera, quæ hac in arce Londinenſi perpetrantur, & tollerantur, quæ licet plurima, & grauiſſima ſane ſint, minus tamen nobis conſtare poſſunt, propter arctiſſimam cuſtodiam, qua ſermo ab externis, & omnis afflictorum eiulatio intercluditur. Immo non eſt mediocris aduerſariorum in eo contentio, vt quæ clã inferuntur, non innoteſcant foris plagæ: ſed tenebris potius, & caligine ſepeliãtur, & denſa carcerum occulantur cæcitate. Si autem erumpant aliquando, vel ipſis inuitis, & vox miſerorum lugubris inaudiatur: offenduntur atrociter, & vel negant quod factum eſt, vel lepore quodam eleuant. *Arcta cuſtodia caſtri Londinenſis & aſperitas eiuſdem.*

Bis nuper Campianus Ieſuita tortus eſt equuleo: quis aduerſariorum non per

nega-

negabat? Tandem tamen res innotuit, Campiano ipſo in turba hominum hoc profitente: at ludus erat (inquiunt aduerſarij) non ſerio, ſed ioco fere torquebatur: eodem modo de alijs prius tortis luſerant. Tam delectabile eſt, facetis hominibus de miſerorũ cruciatibus iocos facere.

Aduerſariorum cõſuetudo mentiẽdi. Sed habent adhuc aliud huic caſtro perfamiliare ſtratagema: vt affingant nimirum incluſo quod placuerit, & inde ad infamiam foras diſſeminent, aliorumque in Catholicorum fraudes. Res late patet, & abundat exemplis, ſed breuitatem ſecuti, vnum ſolum, aut alterum apponemus.

Campianus captus & tormentis agitatus, confeſſus dicebatur quæcunque poſtulauerant, præſertim apud quos, & quibus in locis fuiſſet. Addebatur etiam ad mendacij plenitudinem, ſponſionem neſcio quã recantationis ab illo fuiſſe factã. Sed hoc nemini probabile videbatur: illud autem nonnullis reddebatur ſubdubium ex ingenti aduerſariorum aſſeueratione. Multi enim viri generoſi & nobiles ſuis ædibus Londinum euocati, vrgebantur Campiana confeſſione, cum ille tamen

men (vt de inceps apparuit) ne vnum quidem verbum cruciatibus conceſſiſſet.

Simile huius eſt, quod eiuſdem caſtri præfectus affirmauit apud publicum iudicij conſeſſum (quo cæteros exemplo in fraudem induceret) nullos eſſe ſuæ cuſtodiæ ſubiectos Catholicos, qui eccleſiam aduerſariorum adire recuſarent, cum tamen conſtaret omnibus, eoſdem quos ille ſignabat, non niſi compulſos, & vi tractos, concionibus quibuſdam affuiſſe, qui bus tamen ſemper, & aperte reſiſtebant, & concionatorem a conuicijs ad argumenta depoſcebant, idque præſente præfecto, & graues ſæpe conpedes iracunde minitante. Denique quot, & quanta, hoc incluſi carcere, in omni genere preſſuræ ſuſtineant, difficile eſt ſcribendo differere, illi tamen ex parte loquuntur, qui præſentes aliquando rei interfuerunt, e quorum fidiſſima relatione, hoc vnum, coniecturæ cauſa de reliquis, aſcribam. *Apud comitia ī aula publica Lōdinenſi.*

Iuuenis erat loco bono prognatus, & litterarum in ſtudijs non leuiter verſatus, (Doctiſſimo enim viro Harpesfeldo, qui Chriſti cauſa mortuus eſt in carcere, præcepto- *Coperus dicebatur.*

ceptore & domino fuerat uſus:) hic religionis & ſtudij cauſa, iter in has partes deſignauerat. Ad quod accinctus iam, collecta quam habuerat vel pecunia, vel ſupellectili, ad ipſum portum transfretandi cauſa properabat. Sed re, neſcio quo caſu, diuulgata, comprehenſus eſt a magiſtratu, & Londinum remiſſus: vbi primum ſpoliatus bonis vniuerſis, & coniectus in arcem Londinenſem, ſeruabatur arctiſſime, in ea parte carceris, quæ turris Becheama dicitur, excluſo quidem omni ſolatio humano, excepto ſolo lectulo, qui ægre permittebatur, ab amicis tranſmiſſo. Poſt aliquod deinde tempus, iuuenis ætate non robuſtus, liberoque cœlo, & flamini aſſuetus, partim inedia, & frigoris aſperitate, partim etiam ſquallore loci, & auræ corruptela, in capitis quandam perturbationem, aut vertiginem videbatur incidiſſe. Qua re præfecto caſtri renunciata mirabilem adhibuit morbo medicinam. Iuſſit enim auferri lectulum, vt humo nuda diſcũberet, ad ſanitatẽ recuperandã. Quid multa? breui mortuus eſt iuuentus, frigoris & inediæ cõſumptus viribus cuius rei, illud

Turris Becheama.

Inaudita medicina.

illud extitit publicum teſtimonium, quòd cum calilas ei ad ſepulturam detraherent, caro frigore putrefacta, adhæſit caligis: & oſſibus auulſa, decidebat in fruſtra: miſerabile ſpectaculum inhumanæ eiuſdem feritatis & ſæuitiæ. Viuunt tamen qui hoc oculis viderunt, & nominari a me poſsēt, niſi illis eſſet periculoſum.

Et quoniam de hoc genere ſermonem cæpi, ero ꝓmiſſo meo liberalior, & vnū aliud adijciam, vt videas quam abundem copia, ſi vellem ea in his exemplis vti. Iuuenis quidam ſuperiori non diſſimilis, Catholici confeſſoris filius, frequentabat domum nobilis, & generoſæ matronæ, cuius filius matri contrarius, Caluino plenus, furebat animo, quòd huius auxilio in domo materna fieri non raro Catholica ſacra ſuſpicabatur. Cum ergo quodam tempore, hunc obuium in platea Londinenſi haberet: exclamauit voce perquam fera, proditorem, heu capite proditorem. (hoc enim nomine nos appellant ad odiū, & hac nos afficiunt iniuſtiſſima ingnominia). Ciues audito hoc verbo, exiliunt officinis, homini manus inijciunt, & ad iudicum proximum

SHYRODVS.

Filius Martinus, mater domina Tragonia dicebatur.

mum tribunal abripiunt. Vbi cum veniſſent, vociferator nihil habuit quod accuſaret, nihil quod obijceret præter ſolam ſuſpitionem religionis catholicæ (neq; enim de facto valebat conuincere). Iudices tamen, hominē non dimittebant, quia odioſiſſima eſt accuſatio religionis, & adiuuanda iudicum ipſorum interrogationibus, ſi quando accuſatori deſit quod opponat. Interrogant ergo de fidei capitibus, quid crederet, quid ve ſentiret: tādem argumētando extorquent, illum ſentire Pontificis Romani ſummam eſſe debere auctoritatem, in rebus etiā Angliæ Eccleſiaſticis.

Ad caſtrum ergo Londinenſe tranſmittitur, & in abditiſſimam ſpecum, iuxta locum tormentorum, reconditur. Interim cubiculum diripitur, quod habebat in ciuitate, & diſtrahitur quicquid erat bonorum, ſimul etiam nonaginta plus minus aurei, qui alieni fuerant, & pauperrimo, afflictiſſimoque patri debebantur, in reliquorum ſocietatem abripiebantur. Ille in carcere tormentis exercebatur, vt indicaret quibus locis, audiuiſſet Miſſas (nam ipſe ſacra facere non poterat, cum adhuc

eſſet

eſſet laicus.) Poſt maxima tormenta ingēti animi magnitudine tolerata (ſic enim fatebatur quidam qui interfuit aduerſarius,) protrudebatur in antrum perobſcurum,& atrum,ſine lumine,ſine lectulo,ſine veſte neceſſaria. De victu autem licet facile conijcere, cum nulla pars ſuorum bonorum ad vitæ ſuſtentationem permitteretur. Immo quod horret certe animus referre, cum vir quidam pijſſimus, fama huius extremæ calamitatis permotus, pecunias quaſdam dono miſiſſet, & mediāte quodam incluſo, particulari huius cuſtodi tradiſſet, (habet enim quiſque particularem in hoc caſtro cuſtodem) cuſtos acceptam pecuniā poſtridie retulit, affirmans præfectum caſtri nolle hunc miſerum huius eleemoſynæ frui beneficio. Rogatus tamē vehementiſſime vt aliquid in illus opem expenderet, negauit ſe omnino poſſe, exceptis ſolum duodecim circiter aſſibus, ad ſtramen comparandum, in quo diſcumberet, tam infenſus erat pauperculo præfectus.

Hic erat Roperus gener Thomæ Mori.

Hoc eſt, ſex denarijs Anglicanis.

Denique poſt ſex, opinor, menſes hoc acerbiſſimo martyrij genere tranſactos

protractum in publicum ſu.pendunt laqueo, & deinde reuiuiſcentē affligunt cæteris cruciatibus, qui reipublicæ proditoribus infligi ſolent: & longe maiori truculentia quam cæteros. Sunt namque aduerſarij immitiores in nos quam in quoduis genus facinoroſorū hominum. Illis enim, ſi hac eadem morte mulctādi ſunt, vel largiuntur ex miſericordia, vt ſuſpendio expirent, priuſquam detruncentur, vel certe ex præcepto legis præſtant, vt ſemimortui ſaltem ſint, ad retundendos ſequētiū tormentorum dolores. At orthodoxos poſtquam ſuſpenderint, magna furoris contētione nitūtur, vt abſciſſo ſtatim capiſtro, viuos, & viuaces, & integris plane ſēſibus, ad cruciatus reliquos perducant, quod tam impigre nonnunquam, dextreque perficiunt: vt plerunque non ſolum perſentiāt acutiſſime, verum etiā articulatim, & diſtinctè loquantur poſt eruta ſibi ilia, & cum iam ipſum etiam cor, carnificis digitis palpatur abripiendum.

Proteſtantiū in Catholicos morientes immiſericordia.

Neque hoc cruentum ſpectaculū quicquam immittit aduerſarijs miſericordiæ, ſed ridētes ludunt, & morituris inſultant, præſer-

præſertim ſi quis dolore victus gemitum ediderit (quod rariſſime tamen fit) ita qui- *Fulcus.* dam eorum concionator non mediocris, libro quodam impreſſo colligit, noſtros vere martyres non eſſe, quia vnus eorum (vt affirmat ipſe) in his cruciatibus eiulatum quendam edidit tanquam infernalis canis, vt ipſiſſimis illius verbis vtar. O ſententiam concionatore dignam. O nouam, noui Euangelij charitatem. Quis vnquam prædo gladiatorius, huiuſmodi vocem nõ erubuit proferre? Quis vnquam ſicarius, mentem tam immitem, & barbaram demonſtrauit?

Sed profecto videntur iſti ab humano plane ſenſu degeneraſſe, & neſcio quæ viſcera feritatis induiſſe, obliti penitus illius ſententiæ; *Iudicium ſine miſericordia illi, qui non fecit miſericordiam.* *Iacob. 2.* Et maxime illius: *Cor durum male habebit in nouiſſimo.* *Eccleſ. 3.* Hoc non ſolum ex eis quæ diximus perſpicitur, verum etiam ex infinitis alijs, quæ nunc a me perſequenda non ſunt, ne longior ſim quam libellus patiatur. Quædam tamen ad exempli rationem annotabo, quæ rem clariſſimam, & manifeſtam reddant.

Truitus Roberti, Tiruiti equitis filius. Adoleſcens quidam magnæ, & honorificæ familiæ, vocatus in crimen auditæ Miſſæ, quæ ſororis in nuptijs dicebatur celebrata, fugerat quidē e domo paterna, & Londini ſe abdiderat ſuperiori anno. Vbi ex labore fugæ, & æſtatis (opinor) intemperie, in grauem febrim incidit. Quod vbi cognitum eſt aduerſarijs, accurrūt ſtatim, euellere volunt ædibus, carceribus inſerere, vt erat languidus & afflictus ægritudine. Res viſa eſt inſpicientibus cum inhumana, tum funeſta: orant, obſecrant, vt hominis ægroti rationem habeant, nō addant afflictionem afflictiſſimo, vitam non effundant generoſi, nobilis, & pulcherrimi adoleſcentis: ſecuritatem offerunt, quātam velint, ſiſtituros in iudicio, quàm primum conualuiſſet. Sed non recipitur. Adſunt medici, qui affirmant, actum eſſe de ſalute, ſi loco moueatur ad carceris incommoda. Non curatur. Vi rapiunt hominem ad ergaſtulum: recludunt carcere: moritur biduo: ſepeliunt, nihil habentes, vel penſi, vel ſcrupuli.

Dominus Dimmoc. Vir illuſtris & magnanimus, peculiari quadam dignitate armorum ſpectabilis, &

& clariſſimi comitis Lincolnienſis gener cum paralyſi membrorum vehementiſſime nonnullis iam ab annis laboraſſet, ita vt nec domum egredi, nec loco pedem efferre poſſet, niſi ſeruorum manibus ſubleuatus: accuſatur tandem de religione Catholica apud Superintẽdentem illius prouinciæ (eo enim vocantur nomine, qui antiquorum epiſcopatum poſſeſſionibus incubant) defertur vt auitæ fidei ſuſpectus, & citatur in iudicium tanquam Catholiciſmi manifeſte reus. At homo paralyticus non comparuit: excuſat ſe tamen diligenter per litteras, ſed non admittitur. Accurrit domum Superintendens ipſe, perluſtrat oculis hominis impotentiam, ſed non mouetur. Comportari vult ad carcerem: quid multa? nec ætas viri, nec conditionis dignitas, nec generis amplitudo, nec magnatum propinquitas, nec membrorum paralyſis, ab ergaſtuli moleſtia liberare poterant.

Quid ergo? breuiſſime his incommodis moritur: Sed nec morientem dimittũt, immo diuexant, & affligunt magis: adſunt enim ægrotanti, adſunt confligenti cum

mortis doloribus,adſunt animam agenti, adſunt iam ſpiritum efflaturo, quieſcere non ſinunt,mori qua ratione cupiebat,nō permittunt, (cupiebat autem,vniuerſalis Eccleſiæ Chriſtianæ cōſuetudine)ſed obtrudūt ſe miniſtri,ſuaſq; preculas ingerūt, quas ille ſanus cōtēnebat,ægrotꝰ clamore reſpuebat, iā mutus & ſemimortuꝰ vultu, ſignis,corporiſq; geſtu deteſtabatur. Quid hoc immitius, aut crudelius fingi poteſt?

Sed nec illud omittendum eſt, quod eodem tempore,eadem in ciuitate contigit. Fœmina enim generoſa & iuuenis,impetrata prius venia, ad maritum religionis cauſa captium,officij, & viſitandi gratia, carcerem eſt ingreſſa. Quo cognito, Superintendens,tamquam in laqueum incidiſſet ſuum, iubet etiam ipſam recludi cuſtodia:qua vel inhumanitate mota, uel ꝑfidia territa, vel intēperie loci læſa mulier, occupatur breui à agrauiſſimo morbo,& in manifeſtum vitæ periculum incidit. Cumque iam in horas expiratura videretur, coniux dolore percitus, vehementer obteſtatur vt vel ad diem, extra carcerem collocari poſſet, & matronarū

Inhumanitas magna

frui

frui auxilijs, ſed non impetrat.

Satis iam diu ſum in carceribus, (Gerarde) & multum in hoc genere videatur forſan ſubſtitiſſe oratio. At vbi ſim (quæſo,) libentius quàm cum noſtris? quid dico noſtris? immo cum Chriſti Dei & Saluatoris amiciſſimis? quorum vita, lux noſtra, conſtantia, exemplum noſtrum, fortitudo, decus & honor noſter, mors denique, gloria noſtra? vnde, fateor, quod licet abſim corpore, ſpiritu tamen ſemper verſor cum illis, nec vnquam animo elabuntur meo. Anteſero enim catenas eorum, præfero carceres, præpono contumelias, cuiuſuis Cræſi, vel opibus, vel diademati. Relinquerem tamen hos incluſos ad tempus, & egrederer ad eos, qui foris iactãtur, niſi admoneret me locus ipſe, vt priuſquam digrediar, mentionem facerẽ de quadam aduerſarij vel aſtutia, vel latebra, quam occaſione carcerum captat, & tuetur. Intelligo autem diſputationis illũ fucum, quam offerre captiuis videri velit, liberis vero ne poſtulatus quidẽ cedit. Immo vero, nec incluſis ipſis, vlla æquabi cõditione, aut lege: Sic eñ ſe res habet. *Diſputationis fucus quo vtuntur aduerſarij.*

Viginti plus minus abhinc annis, poſtquam indicta cauſa nos expuliſſent aduerſarij, & ſedibus iam potirentur noſtris, vt quod viribus occupaſſent, viderentur vulgo iuſtitia tenere, obtulerunt ſcriptionis certamen in controuerſia: vocabant ad ſcribendum, quotquot erant noſtrarum partium, vel re, vel opinione litterati, eam apponentes conditionem, vt qui ſcribendo ſuperiores, ij etiã veritate firmiores haberentur.

Proteſtantes prouocãt Catholicos adſcribendũ & tamen eorum libros prohibent.

Arripiunt auidiſſime conditionem noſtri, ſcribunt Anglice pro fide Catholica, viri doctiſſimi, exilij licet incommodis affecti, Sanderus, Hardingus, Feknamus, Alanus, Heskinus, Stapletonus, Marshallus, Dormannus, Raſtallus & alij. Exponunt luculenter quid eſſet controuerſiæ: quid rationis, auctoritatis, veritatis à nobis: quantum vero doli, falſi, ruinæ, ab aduerſarijs.

Cum illi ſe læſos hoc artificio ſuo, & ſe re proſtratos hoc aperto martis certamine viderent: excogitarunt aliud, rebus quidem perditis neceſſarium, licet exſtimationi minus conſultum refugium. Obtinue-

uerunt edictum regium atrox, & mina-
ſſimum in eos omnes, qui huiuſmodi
bros (quos ipſi prius poſtulauerant) ha-
erent, legerent, reciperent, aut importa-
nt. Exinde non eſt facile exiſtimare,
uanta ſint noſtri perperſſi ob hos libros.
ſulti in carceres coniecti, nonnulli ad
uæſtionem rapti, alij iuramentis exami-
ati, quidam non leuiter mulctati, pluri-
i in fugam acti, infinitæ domus de nocte
uæſitæ, per luſtratæ, & exagitatæ ob ſo-
m librorum horum vel tenuem ſuſpi-
onem. Si quis liber inueniebatur, iuſta
rat materia atrocis accuſationis: ſi quis
eteret libro, ab aduerſario reſponderi,
rauis ſuſpitio non boni ſubditi: ſi quis
el verbo librum defenderet: heu planū
ndicium animi proditorij.

Perſecutio ob libros catholicos.

Cum has in anguſtias redactos ſe no-
ri cernerent, vt cauſam dei, & vniuerſa-
s Eccleſiæ, neque ſcripto poſſent, neque
erbo tueri ſine ſummis incōmodis atq;
oleſtijs: fecerūt id quod viros bonos, &
rthodoxos decebat: Corpora carceri-
us, manus vinculis, bona direptionibus,
itam etiam mortis periculis, pro rei na-
tæ oc-

tæ occaſionibus, ſubmittebant. Interim tamen, ne cauſæ diffidere, & Dei negotium ſilentio prodere viderentur: pacato, & tranquillo animo, collationes æquas cum aduerſarijs poſtulabant, & quãta poterãt ſubmiſſione, aut vehementia, magiſtratũ omnem obteſtabantur, vt vel publica admitteretur de rebus religionis controuerſis diſputatio, vel priuata ſaltem æquis legibus, & conditionibus collatio.

Vehemens Catholicorũ de obtinenda publica diſputatione contentio.

Multi domi, multi foris, hoc prece perurgebant, non nulli gratia contendebant, quidam qua licebat, auctoritate, premebant, plurimi rem alijs modis promouebant. Offerebant ſe noſtri, ſumma licet per incommoda, ſolo principis verbo nixos, ad hoc certamen, veritatis cauſa libẽtiſſime deſcenſuros, ea ſola ſpe, quod non nullas animas Chriſti ſanguine redẽptas, & hæreſi contaminatas, diuina iuuante gratia, poſſe reuocari diſceptando confiderent. Aduerſarijs itaque libertatem omnẽ faciebant, vel domeſticis vtendi, vel aduocandi exteros, ad ſuæ cauſæ defenſionem: ſtatuendi diem, eligendi locum, mouendi quæſtiones, præſcribendi modum:

deni-

nique incipiendi, finiendi, quiduis agen
pro arbitrio ſuo, modo lex aliqua & ra
o diſceptandi ſeruaretur.

Sed quid tam multis tempus tero? adverſarius nihil horum volebat. Præuidebat enim non inſipienter, actum eſſe de ſuis partibus, ſi aliquando publice collato marte decertaretur: refugebat ergo hanc publicam ſcholæ palæſtram tamquam nimis illuſtre de ſua fraude iudicium, ſecundum illud ſaluatoris, *Omnis qui male agit, odit lucem, & non venit ad lucem, vt non arguantur opera ſua: qui autem facit veritatem, venit ad lucem, vt manifeſtentur opera eius, quia in Deo ſunt facta.*

Timor pro teſtātiū in cauſa ſua.

Ioan. 3.

Tandem tamen, ne nihil agere viderentur aduerſarij, duo præſtant ſecuritatis & exiſtimationis cauſa. Primo enim, acerbiorem excitant in Catholicos omnes perſecutionem, maxime verò in litteratiores, qui illis in hoc agone officere, poſſe diſceptando crederentur. Itaque epiſcopum Lincolnienſem, Abbatem Vveſtmonaſterienſem, reliquosque non paucos eruditionis ſolidæ, ſmmæque grauitatis, atque virtutis antiſtites, Londino in caſtrū

In caſtellū de Vuisbiche.

ruſtica-

ruſticanum eijciunt, libris denudant, & omni adinuincem colloquio, præterquã in menſa, priuant: alios in alias tenebras ſecernũt. Si q foris erãt alicuius nominis, ad ferreos carceris cancellos reuocant, vt vel ſic omnibus ſilentium imponant.

Fraus miniſtrorum in faciẽdo diſputationis fuco.

Secundo, cum hæc ex animi ſententia confeciſſent, proripiunt magno ſilentio in carceres. Adoriuntur inexpectato Catholicos incluſos, vocant impigre ad diſputandum de fide, ne tempore quidem ad cogitandum dato, nec vllo inuicẽ colloquio permiſſo. Et ne alter alteri, vel eſſet adiumento, vel ſolatio, vel etiam teſtimonio: ſingulos (vt plurimum) ſeparatim aggrediuntur. Si quis noſtrum, opponere conditionis iniquitatem, tempus petere ad meditationem, libros ad ſtudium, colloquium ſuorum ad inſtructionem, cæteraque ad armaturam neceſſaria cæpiſſet: ſi quis etiam adijciebat (quod adijciebant multi) deeſſe iudicem ad ferendam ſententiam, auditores idoneos ad præſtãdum teſtimonium. Notarios fidos ad excipienda argumenta: clamabant aduerſarij, detrectare nos pugnam, verborum la-

tebras

tebras quærere, & ſubterfugia. Qua importunitate commoti nonnulli, tradebant ſe quibuſcunque conditionibus, ſola cauſæ bonitate freti.

Sed quicquid demum afferrent noſtri, minimi referebat; vel enim ab aduerſarijs contumelioſe reijciebatur, vel odioſe in crimen maieſtatis trahebatur, vel ad plebem iniquiſſime peruertebatur. Horum exempla permulta quidem ſunt, ſed huic loco ſufficiant pauciſſima.

Exẽpla varia cõferẽdi ſeu potius calũniãdi ĩ miniſtris proteſtantiũ CROVLEVS.

Cum nuper in Chriſti ſacerdotẽ, Hanſium, ſententiam mortis ob fidem tuliſſẽt othodoxam, cumque ipſe iam in carcere ſe præpararet ad ſupplicium: venit ad eum miniſter quidam, amoris quadã ſpecie, & vultu compoſito ad hypocriſim pietatis, ſed exitus declarauit fuiſſe plenũ amaritudine, & omni dolo ad decipiendum. Cum enim couicianti, & læſæ maieſtatis crimẽ obijcienti, reſpondiſſet Chriſti martyr, ſe numquam in regiã peccaſſe maieſtatem, ſed tantum fidem profeſſum eſſe catholicam, quæ lædere non poteſt maieſtatem humanam, cum ſummopere maieſtati placeat diuinæ: cum hæc (inquam) & ſimilia

dixiſſet

dixiſſet Hanſius, adijciens præterea, ſe libentiſſime hanc mortem, ſubiturum, cum ſecurus eſſet, ſe nihil vnquam in reginam commiſiſſe ſceleris, ſed Deo potius illam pro officio commendaſſe, hocque crimẽ maieſtatis, ſibi attributum ab aduerſarijs, nec eſſe reuera crimen, nec vllum apud Deum peccatum: iſte bonus Euangelicus tamquam abundantem nactus calumniæ materiam, egreſſus carcere, diuulgauit in plebem, etiam libello ſcripto, & impreſſo, Hanſium affirmaſſe, nullum crimen læſæ maieſtatis apud Deum peccatum eſſe. Quod cum Hanſius ad locum ſupplicij perductus, intellexiſſet, queſtus eſt publice de iniuria; mentem aperuit de ſententia; & veniam petijt calumniatori de tam iniquo, & odioſo mendacio.

Trippus et Crouleus ad dominũ Thomã Pondum.

Duo miniſtri collationis cauſa ingreſſi ſunt carcerem ad generoſum quendam aulicum, iam multis annis ob fidem captiuum: apud quem cum diu contumelijs rẽ triuiſſent, & hominem blasfemijs fatigaſſent, vt ipſe per litteras conqueſtus eſt, nulla re vel ſtabilita, vel argumentis refutata: tandem ne ocioſa eſſet omnis ſermocinatio,

cinatio, inuitabat eos, ad aliquod certum principium conſtituendum, ex quo dein ceps ad cætera diſcutiēda poſſent progredi. Hoc autem erat: An priuatus ſpiritus particularium hominum, vel publicus vniuerſalis Eccleſiæ, iudicare debeat de ſenſu ſcripturarum? Ille enim, cum eos paſſim & perperam ſcripturam ſacram citantes audiret, affirmabat non eſſe recurrendu m in his controuerſijs, ad ſolam ſcripturæ literam, pro cuiuſque priuati hominis arbitrio intellectam, (hoc enim modo hæreſes omnes defenduntur) ſed ad Eccleſiæ vniuerſalis, ſaltem vetuſtiſſimæ, certiſſimū iudicium, quæ Dei ſpiritu gubernata, verum & germanum ſcripturarum ſenſum proponit. Et quia miniſtri hoc fundamētum non admittebant, nec tamen refutabant, ſed (vt ſolent) in angulos, & ſinus, & flexus diuertebant: propoſuit ſcripto (licet laicus, & in theologiā nō admodū verſatus) ſex firmas rationes ſuæ ſententiæ, quibus à miniſtris reſponderi petebat, facultatē etiā poſtulans qua ſibi liceret eorū reſponſa (ſi vbi vel deuia, vel infirma viderētur) oratione vel calamo cōfutare.

Controuerſia.

Neceſſariū principiū ad controuerſias dirimendas.

Miniſtri

Miniſtri accepta chartula ad Superintē dentem properant Londinenſem: querū tur de hominis pertinacia, quod ipſis ſuadentibus, Caluinianus eſſe nollet, quod etiam ſcripto tueri ſe auderet. Superintē dens, vt eſt iracundus, & natura bilioſus, inflammatur atrociter: animo deſignat hominem ad pœnam: exturbat Londino in arctiorem cuſtodiam: cōdit in arcem deuiam, & obſcuram, vbi nec ſolis, nec luminis, nec hominum fruatur conſpectu: ferris premit, & vt ſingula non recenſeam, affligit immenſa & incredibili calamitate. Miniſtri ſecuri iam de aduerſario, edunt librum, & rationibus reſpondent ab illo propoſitis; cum in cæteris, tum in eo iniquiſſime agentes, quod ſtatum quæſtionis, & contrauerſiæ diſimulent, arguentes eum ſcripturas Eccleſiæ poſthabere, cum ille non de ſcripturarum iam cognitarum auctoritate, ſed vel de cognitione dubiarum, vel de obſcurarum intelligentia diſputaret.

In caſtello de Strateford.

VVALKERVS. Doctor theologus, & apud aduerſarios in dignitate poſitus, venerat quodam die, non leui pompa, & comitatu ad caſtrum

ſtrum quoddam diſputandi prætextu (libenter enim perſuadent hominibus, frequentia ſe noſtris largiri certamina) conuocat in aulam caſtri quotquot erant ob religionem incluſi, Iuuenes, Senes, Sacerdotes, Laicos: narrat ſe concertatum veniſſe, ſumit ſubſellia, ſedit cum ſuis. Et primo licet eſſent permulti numero, petit cũiuſque nomen & ſedem: ſi quis expeditè nõ reſpondebat, exagitabat incredibili ferocia & bile. Deinde priuſquã cæpta eſſet diſputatio, qdã neſcio qd intulerat de ſcriptura qđ ille negauerat: periraſcit ſenex, & nullo mõ admittit, hmõi qd in ſcripturis eſſe: affertũ liber, clariſſimiſq; verbis recitatũ. Senex admouet perſpectilia, & legit: ſed alieno libro nõ adhibet fidem, ſuũ poſtulat, rident ſui, quid multis? re infecta diſceſſum eſt, & ſeniculus, cum nihil ſe proficere cerneret, ruinam imprecatus eſt tã caſtro, quàm incluſis omnibus, præſente, & audiente, & erubeſcente cuſtode carceris. An quicquam hoc ineptius dici poteſt? Et tamen Catholici ab iſto Hercule proſtrati dicebantur, cũ reuera vix vno argumento præter iurgia ſit vſus.

Ad caſtrũ Egris Marſij.

Sic miris conuicijs exagitabat Cotamum presbyterum ꝙ cognomen ſine praenomine dediſſe.

EVLCVS ad caſtrũ vvisbithẽſe.

Eſt in aduerſarijs miniſter quidam opinione ſua magnus, aliorum vero, mediocris, lingua non imparatus, ſed ignorantia ſui præceps. Hic non ita multo ante, gloriam ſperans è contentione cum magnatibus, irrepſerat in expectatus in arcẽ, qua viri doctiſſimi, & grauiſſimi, religionis cauſa tenebantur incluſi, Vvarſonus Epiſcopus, Fknamus Abbas, cæterique bono loco, & nomine prælati. Siſti iubet omnes ad ſuum conſpectum: veniſſe ſe ait, vt religionis capita cõtrouerſa conferret, annuit vt certamen aggrediantur. Illi, vt erant prudentes, cum viderent hominem nulla hoc auctoritate publica facere, aut certa lege conferendi, ſed temeritate quadam ſua ad honoris aucupium: facile contempſerunt iuuenis ſuperbiſſimi ridiculam leuitatem. Poſtquam ergo conditionis iniquitatem expoſuiſſent, quòd libri, quod tempus, quod cætera deeſſent: hominem ſuis ineptijs reliquerunt, & (quod eorum grauitati conueniebat) potius deſpectum, quam vexatum dimiſerunt. Ille tamen, pro more, triumphum diuulgauit, & edidit librum de ſua in illos victoria: in

quo,

quo, cum multa falſa, & plurima ſint ina-nia: tum nihil quod pro ſuis partibus (vel ipſo narrante) quicquam conuincat, præter vanitatem.

Cæterum cum hic agendi modus paulatim innoteſcens, nonnullis etiam ex ipſis aduerſarijs diſpliceret (genuerat enim fere publicam querelam, & iniecerat vulgo cauſæ perditæ ſuſpitionem) fecerunt quidem hanc infamiæ medicinam, vt pollicerentur, breui futuram æquiſſimis conditionibus diſputationē Scribit itaque. Eques martius ſui caſtri cuſtodi, mādatq; vt diſquirat ſi qui ſint ſuæ cuſtodiæ ſubiecti papiſtæ, qui velint diſputando partes ſuas defendere: trāſmittāt ſcripto cōcluſiones defendēdas: adſcribant nomina: parent ſe ad prælīū: ipsū renūciaturū ſtatim, de modo, de loco, de tēpore certaminis.

Menſe Nouembri præterito 1580.

Nouæ diſputationis denunciatio.

Res placuit vniuerſis. Tres noſtri ſacerdotes, ætate licet iuniores, & litterarum in ſtudijs minus prouecti (robuſtiores eñ & magis exercitatos omnes, Londino dimiſſos dixi) accpiunt cauſæ confidentia prouinciam: obſignatas cōcluſiones, ſubſignatis nominibus, cum ingenti gratiarum

BOSGRAVIVS Ieſuita.
SHIRVVINVS Coll. Rom. Ang.
HARTVS Coll. Rhem. Angl.

actione tranſmittunt: non placent ad uerſarijs concluſiones:ſtatuuntur aliæ pro illorum arbitrio:remittuntur: admittuntur à nobis:di es campi indicitur:excitatur ingens expectatio:quid deniq; ? pridie (opinor)quam dies expectatus aduenifſet,defenſores ſupradicti noſtrarum partium, dimouentur hoc Equitis martij carcere, & in arcem Londinēſem transferuntur ad quæſtionem, vt qui rationibus petitis ab auctoritate non flectebantur, argumentis ductis ab equuleo exercerentur.

Sed neque hoc ipſum Catholicos ab æquæ diſputationis petitione deterrebat. Vnde vir quidam nobilis, & maieſtati regiæ in primis à conſilijs,fatigatus(opinor) quorundam importunitate conſenſerat tandem, vt quibuſdam præcipuis viris, qui religionis cauſa cuſtodia tenebantur, in hoc publico poſtulato,priuatim ſatisfaceret. Aduócauit enim eos in cubiculũ ſuum, narrauit amore ſe commotum, vt morem gereret eorum deſiderio,cupere, vt æquos ſe præberent, & attentos auditores, nec in cauſa profligata pertinaciter obſtinatos: non dubitare ſe, quin ex hac

Comes Leceſtrenſis.

vna doctiſſimorum virorum cōcertatione facillime rei veritas vniuerſa retegatur. Annuunt, & inclinant ſe noſtri: gratias agunt de tanto beneficio, deſpectant tamē vndique ſi quem theologum orthodoxū cernant, qui partes diſputando tueretur ſuas (nam aderant miniſtri quatuor ad im pugnandum, ſed neminem reperiunt) mirantur: ſilent tamen, vt rei exitum obſeruarent.

D Laurentius HVMFREDVS cum tribus ſocijs. ADAM. Squyer.

Tandem e ſubſellijs miniſter vnus deſcendit, ingentibus prius ſuorū encomijs dilaudatus, & cauſæ ſe noſtræ aduocatum profitetur. Quis abſtineat a riſu, ſi ratio loci cachinnum admiſiſſet? quē noſtræ cauſæ non miſereat, quæ ſuis deſtituta, ſolius hoſtis tutelæ committitur? Ille tñ fidā aduocationem promittit, & eleuatis in cælū oculis, ſancte recipit defendendam, cuius ante ſe fuiſſe deſertorē gloriatur. At quis ludenti credat, & nuganti? quis ioco diſputanti fidat de ſalute, cui (vt fama eſt) vel ſerio iuranti, vix adhibent fidem creditores de pecunia?

Atque hæc ferè ſunt quæ de miniſtrorum cum noſtris literraria dici poſſunt pa

læſtra. Nulla enim recordor ceſiſſe aduerſarios diſceptandi certamina, præter hæc quæ dixi, excepta ſolũ recẽti diſputatione, quã Edmũdo Campiano Ieſuitæ incarcerato, bis torto, libris deſtituto, & rebus omnibus imparatiſſimo (præterquam cauſa, & voluntate) ſunt largiti. Cuius profecto diſputationis, iniquiſſima multa his in partibus narrantur, ipſis etiã teſtibus qui interfuerunt, quorum forſan nonnulla vix hominibus doctis credibilia viderentur, niſi ſuperiorum temporum exemplis admoniti, quiduis fere ſuſpicari de hominũ timidorum iniquitate cogeremur. Quis enim ignorat duriſſimum neceſſitatis telũ eſſe? aut quis optime non intelligit, ad turpia deducere, cauſæ deſperatæ ruinam & inopiam? Sed nunc egrediamur pauliſper ad alia, ſatis enim de incluſis dixiſſe videor: quorum certe conditio ſi dura videtur, eſt tamen eorum vel durior vel implicatior, qui libertatis quadam ſpecie foris viuunt, & procellis exagitantur. Carcerum enim cancellis incluſi, cætera licet ſatis calamitoſi, eo tamen vno perbeati videntur, quod mentis quiete, & tranquilla quadam

Diſputatio cũ P. CANPIANO.

In carcere minus afflicti quã foris viuunt Catholici.

quadam ſerenitate fruantur. Foris autem qui ſunt Catholicis, hoc eſt, habitatione per Angliam diſperſis, nec quieſcere datur, nec vſpiam conſiſtere: Sed vexationibus perpetuis, tanquam fluctibus, & ventis iactantur. Quocunque enim loco pedem poſueris, quacumque via, vel ſemita inceſſeris, cernes oculis luctuoſa ſpectacula: hunc fugientem, illum latitantem, aliũ mentita veſte clam proripientem, quoſdã captos perduci ad iudicium, alios quæri, ſed nondum comprehendi: multos ſe dumetis, & ſyluis continere: nõnullos interdiu per campos verſari, & non niſi multa nocte domos repetere.

Domi autem cum ſunt, ne ſic quidem vel ad horam ſecuri eſſe poſſunt. Media enim de nocte irruunt non raro vi magna aduerſarij, domum cuſtodia circumcingunt, ne quis effugiat: loca ſingula ſcrutantur, etiam mulierum, & virginum cubilia: luſtrant, verſant, & euoluunt omnia: ciſtas & armaria, capſulas & ſcrinia; pixides & arculas: ſi quid inueniunt quod religionis inſimulent, aut quod in crimen trahant, vel caluminiam: vt ſunt, calices argentei,

patenæ, candelabra, cruces, libri, veſtes, cæteraque ornamenta, quæ dicuntur Eccleſiaſtica: abripiunt prædationis iure, & Euãgelij. Et ne hæc ipſa ſolitaria ꝓficiſcantur, rapiunt etiam ſæpe in ſocietatem, quicquid adiacebat cæterarũ rerum. Ne quid præterea per negligentiam pereat: matronarum etiam ſinus, & loculos pertractãt, immo veſtes ipſas interiores retegunt, & violentis manibus nonnunquam diſrumpunt, vt videant ſi quis Agnus Dei, crucifixus, medalia, aut res alia ſacra, ad partes ſecratiores abſcondita lateat. Hæc faciunt lictores, qui purſeuantes appellantur, animalia famelica, & in omnem facile prædam ferociſſima. Quorum etiam poteſtas eſt quoſcunque domo repertos, vel carceribus tradere, vel alijs pro libitu, fatigare moleſtijs, niſi peccatoris oleo impinguẽt, & grato pecuniæ pacificẽt ſacrificio.

Purſeuantes.

Pſal. 140.

Hæc domeſtica Catholicorum pax: videamus paululum quanta ſit forinſeca. Dixi lictores ædificijs infeſtos eſſe, tanquàm in tenebris, nocturnas furias: liceat addere, interdiu etiam vijs, & compitis inſidiari, non minus quam dæmonia meri

diana

diana. Si quis enim noſtrorum, cuius nomen delatum ſit,per ciuitates,aut oppida, aut villas tranſeat: comprehendunt eum via publica. Si quis vel de nocte ciuitatem ingrediatur, & indicio ſpeculatoris (quorum eſt magna copia) prodatur: extrahitur vi publica è tabernis, vel hoſpitio. Si autem delatus, vel proditus non ſit, ſecuritatem tamen non habet, niſi hominum omnino conſuetudinem fugiat: quia plurimis modis vel ex ſola ſuſpitione, in periculum trahatur. Verbi cauſa, ſi carnes diebus ab Eccleſia prohibitis recuſet: ſi verboſius oret, maxime vero latino ſermone: ſi crucis ſe ſigno muniat: ſi ieiunia, virginitatem, aut cælibatum ſuadeat: ſi antiquos patres vehementius commendet: ſi quicquam pro religione Catholica affirmet, vel apertiſſimũ mendaciũ aduerſariorũ reuincat. Immo, ſi conuinciantibus (pro vice) cæteris, ipſe ſolus ſubticeſcat. Denique extat publicum edictum non lõge ante promulgatum, quo poteſtas ſit vnicuique vnumquenque vel detegendi, vel accuſandi, ex minima quaque circumſtantia, quæ ſuſpicionem Catholicæ

Pſal. 99.

Menſe Nouembri anno 1580.

reli-

religionis inducāt. Ex quo multi deinceps ſunt cōprehenſi, plurimi varijs moleſtijs, & calamitatibus affecti.

Sed vna eſt aſperitas (non enim vtar grauiori verbo) quæ cæteris omnibus magis affligat, illa nimirum quam noſtri in iudicijs, in negotijs, in communibus vitæ commercijs experiuntur. Atque hæc res profectò, ipſos etiam humanæ ſocietatis neruos attingit, qui iuſtitia & humanitate continentur, & abhorrent ab omni crudelitate atque iniuſtitia. Nec ego queror, aut querendum exiſtimo ſiqua gratia noſtris non eſt facta, aut ſi qua miſericordia rebus non eſt præſtita, vel afflictiſſimis, vel etiam extremis (patior enim hanc noſtris tolli fratribus, religionis odio, quā natura largitur in ipſos etiam hoſtes, humanitatem.) Sed certe, ſi qui ſunt, q legū in nos ſeueritate, pœnarumque grauitate nō dum ſatiati, ſuam etiam addunt maleuolentiæ acerbitatem, vt vel lege ſæuiant, vbi lex non eſt, vel legis aculeos latius diſtrahant, quam legis latoris progreſſus ſit animus, idque in rebus maximis, & grauiſſimis, & ad vitam ſanguinemque pertinē-

Magna aſperitas quorūdam iudicum in catholicos.

tibus:

ribus: nemo mirari debet ſi gemimus, ſi lamentamur, ſi nonnihil ſub tanto calamitatis onere, ſuſpiramus,

Videamus ergo quid etiam in hoc genere patiantur Catholici, Chriſtianæ religionis odio, & inuidia. Lex quæd m eſt, quam antea recenſui, vt qui bullas, vel alia inſtrumenta publica, à Pontifice Romano obtinuerit, aut in Agliam inuenxerit, reus læſæ maieſtatis ex ſtimetur. Sit lex iuſtiſſima: non enim de legis æquitate diſputo, ſed de mente. Quis non videt illud ſolum hac lege cautum fuiſſe, ne Pontifex quicquam ſtatueret de rebus Anglicanis, quod per bullas, (vt vocant) & breuia apoſtolica facere ſolet? & tamen cum exemplar quoddam, non ita lõge ab hinc, inuentum eſſet illius Bullæ, quæ Iubilæum annum præteritum indixerat: etſi nihil ad Anglos pertinebat, etſi alieno in regno impreſſum eſſet, etſi elapſo iam tempore vigorem amiſiſſet, etſi diſpectum in laceris ſolum chartulis iaceret: tamen rei atrocitas ſeueritate iudicis tam vehementer eſt aucta, vt Sacerdos, cuius in cubilo reperta fuerat, morti acerbiſſimæ

Supra pag 25. nu. 2.

Inſignis iniquitas.

Anno. 1575.

Iudex erat MANODIS. MATNVS D TRVGIONVS

ſimæ

ſimæ ob eam cauſam ſit traditus, & vir illuſtris, qui rei ignarus ſacerdotem domo receperat, eadem iudicis ſententia fortunis omnibus, hoc eſt ampliſſimis, euerſus, & carceri perpetuo condemnatus fuerit.

Apud DORCESTRIVM. *Septem. 5. an. 1581.* *Pag. 28. num. 21.* *Dura interpretatio.*

Eodem nuper iudice, atque etiam litigatore (vtraſque enim partes in Catholicos exequitur) factus eſt quidam læſæ maieſtatis reus, ex lege vigeſimaprima capitali ſupradicta, eo quod vicino cuidam ſuo, rationem reddiderat quare proteſtantium Eccleſias, ſalua conſcientia, adire non poſſet. Hoc enim in eum ſenſum interpretabatur iudex, ac ſi vicinum ea ratione ad ſuam ſententiam pertrahere voluiſſet, & conſequenter diſſuadere illi religionem Anglicanam, & ſecundaria conſequentia, perducere ad obedientiam Romani Pontificis. Tam longe ſunt laquei ad inſidiandum ſanguini. Sed additur adhuc aliud ad facti ſeueritatem. Cum enim pro more patrio, res permitteretur quibuſdam Quæſitoribus, nec illi tantam atrocitatem in ea cernerent, quãta ſupræmo ſupplicio ſufficeret: compulſi

pulſi ſunt auctoritate iudicis tanquam cri men maieſtatis rem deferre, quod in homines perditiſſimos, & flagitioſiſſimos, nec ſolet, nec debet fieri.

Lex eſt Aglicana vt pauperculi deſidioſi qui eiſdem locis non conſiſtunt, ſed incertis ocioſe diuagantur, virgis cæſi, auricula ferro candenti perfodiantur. Oblatus eſt iudici, religionis cauſa, iuuenis quidam per honeſtis, & diuitibus genitus parentibus, litteris imbutus humanioribus, qui ſtudijs ad tẽpus dimiſſis, Londino ad amicos inuiſendos tranſibat. Quid ſimile habet cum deſignatis à lege? quia tamen venerat recẽter è Gallia, & in põtificio ſeminario inſtitutus fuerat, iudex iracũdus, in religionis, & cauſæ Catholicæ inuidiã, non niſi virgis cæſum per ciuitatem Londinenſem, & auribus odioſe peruſtum dimiſit. Similem pœnam quo ad auriũ inuſtionem, ſacerdoti fuiſſe nuperrime inflictam apud ciuitatem Eboracenſem audiuimus, & eiuſmodi ſane multa enumerari à me poſſent: ſed hoc ſit querelarũ ſatis. Deus qui *pauperes indicat in iuſtitia, & retribuit abundanter facientibus ſuperbiam:* Dominus

Lex de hominibus vagis.

IOANNES TYPPLTVS.

Eſa. 11.

Pſal. 30.

nus

Ier. 29. Iſai. 27. nus qui *Iudex & teſtis eſt:* (vt inquit Ieremias) *& in menſura contra menſuram, cũ abiecta fuerit, iudicabit:* parcat his iudicibus, de tam iniquis, & iniuſtis iudicijs.

Quo nos (bone Deus) quo nos impulerunt exulceratæ de rebus fidei & religionis controuerſiæ? nulla natio moribus exculta ciuilibus, nulla gens perfuſa ſacta luce Euangelij. nullus populus Chriſtianis placitis, & ritibus inſtitutus, vel aptior ad humanitatem, vel pronior ad beneficentiam, vel æquitatis amantior, aut propenſior vnquam ad miſericordiam fuit, quàm fuerat gens & natio Anglicana, priuſquam funeſta & exitialis hæreſis, amoris viſcera in adamantina commutaſſet, & lethalibus odij venenis infeciſſet. Hæc iuris & æquitatis repagula cõcuſſit, hæc amoris & amicitiæ vincula diſſoluit, hæc miſericordiæ & beneficientiæ fundamenta ſuſtulit, & communis ſocietatis neruos incidit, membra membris furiali impetu, & calamitoſo collidens.

Sed iam tempus fortaſſe (Gerarde) modum ponendum Libello requirat, longè enim prouectus videor, & vereri debeo

ne te fatigem, tam moleſta & lugubri nar ratione, quæ legentem profectò te nõ poteſt, opinor, vehementer non mouere, cũ me ſcribentem ſic afficiat, vt vix aliquando mihi temperem à lacrymis, dum mẽte complector, vel quæ ſcripſerim, vel quæ omiſerim. Plura enim longè ſilenda mihi, & prætermittenda fuerunt: quàm his litteris tradenda: partim, ne infinito me labori committerem ſingula recenſendi: partim, quia certa plurimorum cognitio, his temporum & rerum dificultatibus, haberi nõ poteſt: multo vero maxime, quia præcipuarum rerum explicatio, tam eſt coniũcta cum perſonarum notatione, vt nec ſegregari queant, vt illæ percipiantur: nec coniungi, vt iſtæ non lædantnr. Res enim tradi non poſſunt in publicum ſermonẽ, quin perſonæ trahantur in priuata pericula. Illa ergo poſteris relinquamus noſtris, vel vt prodant memoriæ, ſi aliquando licuerit: vel vt tacito ſtupore mirentur, & plangant.

Nobis hæc ſufficiant (quæ dixi) vel ad dolorem, vel ad documentum. Documento enim ſempiterno eſſe debet calamitas

noſtra,

noſtra,non ſolum nobis,poſteriſque noſtris, verum etiam vniuerſis per orbem Catholicis, quàm horrendum ſit (vt inquit Apoſtolus) *incidere in manus Dei viuētis*, & nolle vel admonitos; *Fructus dignos facere pœnitentiæ*. Peccata.n. noſtra & parentū noſtrorum,hoc in nos impulerunt grauiſſimum Dei flagellum,quod ſerpet ſine dubio,& diffundetur latius,niſi Dei iuſtitia, Catholicorum pœnitētia,& ſcelerū emēdatione præueniatur.

Heb.10.

Dolori autem (mi Gerarde) vel tuo vel meo,vel etiam communi & publico, quis non exiſtimet res iam narratas excitando ſufficere? ſunt enim, & numero plurimæ, & magnitudine grauiſſimæ, & frequentatione quotidianæ,& cauſa iniuſtiſſimæ, & modo odioſiſſimæ, & hominū innocentia quibus inferuntur, indigniſſimæ. Et tamen (vt dixi) neque ſingula potui attingere,neque præcipua; multo vero minus oculatiſſima illa, & attenta diſquiſitio, quæ in noſtra minutiſſima fieri ſolet,oratione cuiuſquam diſcribi poteſt. Si cui aut verbum, aut vocula, aut nutus exciderit, quo noſtræ cauſæ fauere credatur;iu-

Magna diſquiſitio proteſtātium in Catholicorū minutia.

tur : iuſta eſt delationis, & incarceratio-nis cauſa. Sic quendā recentiſſime Super-intendens Londinenſis, in abiectiſſimum compegit carcerem: quòd tria verbula in argumentationis Campianæ patrociniū, contra Fulcum, opinor, effutierat.

CAVVODVS cõiectus in carcerem quē CLYNCRVM appellant.

Illud tamen mirabilius eſt, quòd paucis abhinc diebus, academicos omnes in vniuerſitatibus cõmorantes, iuramento dicere coegerunt, ſi quos ſcirent, vel ſuſpicarentur, qui animis religioni Catholicæ fauerent. Eo nimirùm propoſito, vt ſuſpectos omnes Academijs exturbarent. At quam late patet hoc ſuſpicari? quā facile tegitur diſſimulationis inuolucro? q̃ facile ſequitur ad odium, vel inuidiā? quātū hoc licentiæ largiatur ambitioni? quantum virium præſtet maleuolentiæ? quantum ſtimuli ad omne genus vindictæ? Ecce natum ex re ipſa exemplum. Miniſter quidam accuſabat præſentē de ſuſpicione Romanæ fidei: petijt accuſatus, quo argumento niteretur ſuſpicio? Quia (inquit ille) non tam frequentare conciones te video, quam faceres ſi noſtræ religionis arderes zelo. Quàm grauis ac firma conie-

Menſe Augusto Anno 1581.

In Academia OXONIENSI.

Miniſtrorum ſycophantia. ctura ad accuſandum? O durã & exercitã conditionem illorum, qui his ventis inuidiæ, calumniæq; procellis, legibus etiam, & auctoritate publica ſubduntur.

Et quoniam hoc loco de accuſandi facilitate, & procacitate ſermo incidit, qua ſolent aduerſarij de rebus inaniſſimis, leuiſſimiſque vel crimẽ intendere, vel ſtruere calumniam: (quamquam hoc ipſum feſtinãdi ſtudio prætermittere cogitaſſem,) concedam etiam huic loco exemplum vnum, tanquam decerptã multorum delibationem, quo cernamus (Gerarde) non ſolum quam accuſemur de nugis, & leuiuſculis, verum etiam vt de beneficijs quoque non raro caſtigemur. Res eſt illuſtris, & etiam lepida, & quæ tuis iſtic Italis præter admirationem, effigiem quandam noſtrarum rerum, & temporum delineet.

Hiſtoria de reſtitutione. AEgrotare cæperat generoſus quidam aulicus, vitæ ſplendidæ, & fortuna non infirma. Huic grauiter laboranti (vt eiuſmodi tempore euenire ſolet vel negligentiſſimis) ingeſſerat ſe quædam acris de futura vita cogitatio. Aduocauit presbyterũ, (erat enim ſententia Catholicus) vt il-

lius conſilio recte mori diſceret. Ille, pro ratione officij, & Eccleſiæ Catholicæ conſuetudine, admonuit inter cetera, vt ſi qua in re quenquam læſiſſet, aut aliena bona minus iuſte occupaſſet: niteretur ſtatim pro facultate reſtituere. Annuit ægrotus: occurebat animo, quiddam olim Caluiniano cuidam, iuris quidem ſpecie ſublatum, ſed conſcientiæ Catholicæ minime ſecurum: iubet reſtitui: moritur. Vxor autem vidua, cum mariti voluntatem perimplere diſcuperet, nec auderet tamen hæretico reddere: angebatur vehementiſſime, nec expedire ſe poterat. Dum hærebat autem, accurrit forte fortuna ſacerdos, impertit ei dolorem ſuum, obteſtatur vt vel opera vel conſilio iuuet. *Sacerdotis nomẽ erat* ALVVARVS.

Vir Dei, perſpecto fœminæ ſanctiſſimo deſiderio, zelo pleniſſimus, obtulit ſe in rei faciendæ diſcrimen, exiſtimans hominem tam ferum, & barbarum non futurum, qui de beneficio vindictam expeteret. Itaque re prius Deo commendata, cõſcenſo equo, viam ingreditur: cumque ad ciuitatem perueniſſet, quam habitabat is, cui erant pæcuniæ reddendæ; collocat *Die tertio paſchatis.*

equum in proximo diuerſorio, vt paratus ad fugam eſſet ſtatim poſt expeditum negotium. Ipſe domum creditoris petit, euocat ſolum, & manu prehenſum, ſeducit a ceteris. Narrat ſe pecunias habere, quas ei ſit ea conditione traditurus, vt nihil inquirat, vel de mittente, vel de latore, vel de re ipſa: tantũ accipiat, & fruatur vt ſuis. Spondet ſenex, & firmiſſime promittit: & gratijs actis hominem dimiſit.

Huius nomen erat FISHERVS, de ciuitate Vuaruuicenſi.

Pecunia erãt 20. Libra Anglicana.

Sacerdos magna contentione feſtinat ad hoſpitium, vt equum ad fugiendum arripiat, ſed fruſtra: ſtatim enim à ſene per fido proditus, & à viris ab eo miſſis comprehenſus eſt. Et primum quidem hanc ei calumniam fecerunt, vt non hominem, ſed diabolum eſſe dicerent, qui pecunias à ſe factas attuliſſet ad ſenem illaqueandum. Et huius rei illo argumento vtebantur præter cætera, quòd equum nigrum haberet, quem obſeruabant diligenter, an aliorum equorum more, fœnum comederet. Deinde etiam ſacerdoti ipſi iniecto ferro, & intra cubiculum munitum concluſo, addiderunt quendam, qui die, noctuque cum illo eſſet, & obſeruaret an vl-

Hi erant duo Fisheri fratres.

Diabolus habetur q aliena reſtituit.

lo tempore ocreas detraheret, & ſi pedes equinos,bifidos,aut biſulcos haberet,illo enim indicio cognoſci dæmonem humana ſpecie latitantem affirmabant. Ingens autem populi multitudo domum obſederat, & pecunias effuſe offerebant, vt hoc monſtrum oculis intuerentur. Iam enim populo perſuaſum fuerat, eſſe reuera Cacodæmonem. Quis enim vnquam (inquiunt) humanæ mentis cõpos, pecunias vltro offerret,& gratis largiretur homini ignoto,hoſpiti, & peregrino? Cum aliquamdiu Chriſti ſeruum hac contumelia agitaſſent ſimulabant (ſed ficte ad maiorem iniuriam) ſe hominem velle liberum dimittere. At Caluinianus ille ingratiſſimus,qui pecunias acceperat, ſubornarat qui egredientem retraheret fuga,& reum ageret læſæ maieſtatis. Quo facto, repente totus diripiebatur. Et equo quidem eius vtebantur ꝑ ſuo libitu:pecunias vero oẽs auferebant,excepta quadã particula quæ itineris expenſis, inſeruiretur ad Londinenſem vſque ciuitatem, quo eum paulo poſt captiuum mittunt, firmo & diligenti ſatellitio ſeptum. Vbi cum veniſſet,& con-

Hic erat Fiſcheri frater.

ſilio regio rem expoſuiſſet (vel vni potius eorum, ne res ad mortui ignominiam diuulgaretur) reiectus eſt abeis ad Superintendentem Londinenſem, qui illum primum in vnum carcerem, deinde in alium, tertio in arcē Londinenſem coniecit, vbi ad quartum fere annum, vix euitatis tormentis, pœnam luit huius nefandi reſtitutionis flagitij.

Hoc eſt primo in ianitoris ſui cuſtodiā, Secundo in carcerem qui uocatur Porta vueſtmonaſterienſis.

Admoneor huius hiſtoriæ commemoratione de quadam aduerſariorum ridicula petulantia, qua ſolent ad antiquiſſimorum hoſtium immitationem, Catholicos vt dæmonibus familiares traducere. Deficeret me omne tempus numerantem, quæ in hoc genere figmenta fabricarunt. Pyramis Londinenſis, non nullis ab hinc annis, mirabiliter ſane de cœlo tacta conflagrauit incendio furioſo, & inextinguibili: quis aduerſariorum rem nō attribuit noſtrorum præſtigijs? Veneficia quædam, aut incantationes, membranulis, & figuris conglomeratæ, cum ſimilibus neſcio quibus ineptijs, terræ venis abditæ, fuerūt aliquando à quibuſdam inuentæ. Res putabatur ad reginæ perniciem, & interitum

Pyramis Londinenſis combuſta.

compo-

compoſita. Quis non inſimulabat huius facti Catholicos? at paulo poſt compertum eſt, miniſtrum quendam magiæ fuiſſe auctorem, & participes habuiſſe acerrimos Euangelicos: ſecutum eſt altum de re tota ſilentium, niſi quòd aliqui, deriuandi criminis cauſa, adijcere ſolebant, illum forte miniſtrum, diſſimulaſſe religionem, & fuiſſe animo reuera papiſtam. Cum haberentur comitia in ciuitate quadam academica, oblatus eſt iudicibus Bipliopola quidam, cui verba nonnulla in religionis Catholicæ fauorem exciderant. Habitus eſt à cõceſſu peraſpere: præter multa eñ grauiſſima in carcere perpeſſa, res tandem partim Quæſitorum ſuffragio, partim acerbitate Iudicum, eo deducta eſt, vt hominis, prius in foro diffamati auriculæ clauis ferreis columnæ lignæ affigerentur, & deinde cultro in manus proprias tradito, ipſe earum ſe diſſecatione liberaret. Res viſa eſt multis ſupra modũ ſeuera. Quid ſecutum eſt? mirabile ſane Dei iudicium. Iudices ambo, (ſolent enim præeſſe duo) omnes etiam Quæ ſitores, & multi ex præcipuis totius conceſſus, cum plurimis aſſi-

Miniſter de Neuuingeon.

Inckſinn in ciuitate Oxonienſi.

ſtētium : pauciſſimis diebus inaudito morbi genere, partim in ea ciuitate, partim alibi perierunt. Sed & hoc etiam Catholicorum magiæ tributum fuit.

Quid ergo nobis integrum, quid ſecurum, Gerarde, cum non ſolum aliena peccata, Sed & iudicia Dei manifeſta noſtram in fraudem, & calumniam vertantur?

Infinitus eſſem, ſi cetera perſequerer quæ moliuntur aduerſarij, in cauſæ noſtræ deducus & ignominiam. Si quem enim nanciſci poſsūt, vel infimū, & ſordidiſſimum, qui aliquid apportet in Romā conuicij, vel in alios qui fidei noſtræ fautores exiſtimantur, etiam ſi illud e lacunis, & ſentinis collectum fuerit, aut nullo etiam probabili argumento nitatur: arripiunt tamen hominem auidiſſime, & obtrudunt populo tanquam prophetā. Donant loquendi, perorandi, concionandi facultatem, & ſcribendi etiam quiduis pro libitu, & libidine, modo id in Romanæ fiat religionis contumeliam. Vnde tantum odij? Vnde liuoris tantum, tantumque inuidiæ? ſed non ſubſiſtunt hoc gradu immode-

Sic Io. Nicolaum, grammaticum, miniſtrū relapſum, Roma veniētem, & de Roma mētientem, ſuggeſto donant, & nobilium honorant præſentia.

modeſtiæ,nec his finibus continentur imprudentiæ:longius multo præcipitantur. Si non ſit qui in Romam conuicia narret, q ſordes congerat, aut notet quiſquilias: ipſi creant de Roma miracula, quæ concionibus,menſis, & libris inſeruiant. Sic nuper libello quodam impreſſo, diuulgarunt mirabilia multa ſuperiori anno Romæ contigiſſe,idque per dies multos,quibus Deus iram ſuam magnis prodigijs, cõtra ciuitatem illã oſtendit. Narrant enim, duos ſoles,duaſque irides eodem tempore apparuiſſe,portam ingentem diui Petri corruiſſe,& quatuordecim homines cum octo militibus occidiſſe. Duas etiam turres eccleſiæ diui Petri delapſas, comminuiſſe eccleſiam, & contriuiſſe multũ populum,in quo erant decem & octo ſacerdotes. Præterea eccleſias Franciſcanorũ, B.Iacobi,B.Bartholomæi,Beatæ Virginis, totum monaſterium Mariæ Magdalenæ, integrũ armarium Romanæ ciuitatis, domum hoſpitalem, in qua erant 150. perſonæ,cum infinitis alijs ædificijs ſimul decidiſſe; & hæc omnia ideo contigiſſe, vt mundus intelligat Romanam religionem

Hoc eſt die 23 24. & 25. Ianuarij anno. 1580.

Hic liber impreſſus fuit a Io. Charluuode & Edrubite, cũ approbatione publica ſubſcripta.

Deo diſplicere. Infinita huiuſmodi artificia prætereo, quibus in dies nituntur cauſam noſtram vulgo odioſam reddere.

Quare, vt tandem in exitum decurrat oratio, vides quo ſtatu, quo gradu, quo cardine verſantur res Anglicanæ. Ardent vndique perſecutionum incendijs, conflictantur orthodoxi, cum incommodis omnibus, cum odijs, cum opprobrijs, cũ vinculis, cũ iniurijs, & ſi quid aliud ad vitã afflictam, & exquiſitã pertinet calamitatẽ. Aduerſasij nullo commiſerationis mouẽtur affectu, ſed in dies ferociunt, & crudeſcunt magis. Ad illud enim perueniſſe videntur, quod prædixit Saluator, *vt omnis*
Io 16. *qui interficit vos, arbitretur obſequtum ſe præſtare Deo.* Catholici autem ſequentibus eodẽ
Ibidem. loco Chriſti ſe verbis conſolantur. *Hæc facient vobis, quia non nouerunt patrem, neque me: ſed hæc locutus ſum vobis, vt cum venerit hora eorum, reminiſcamini, quia ego dixi vobis.* Illud etiam ſancti Pauli ſæpe reperunt ad
1. Cor. 10. ſolamen, *Fidelis Deus eſt, qui non patietur vos tentari ſupra id quod poteſtis, ſed faciet etiam cum tentatione prouentum, vt poſſitis ſuſtinere.*

Hunc prouentum fidelium, vt compenſatio

penſationem quandam tolerantiæ perſecutionis promiſſum, ſentiunt ègregium Aanglicani Catholici, eoque fit, vt præter internam ſpiritus ſancti dulcedinem, hoc etiam externo non parum animentur & corroborentur ſolatio, dum inttelligunt & oculis intuentur, tam mirabiliter auctũ eſſe orthodoxorum numerum poſt ingeminatam perſequentium ſæuitiam. Hæc enim manifeſta eſt amoris diuini ſignificatio, qua nos certos faciat, ſe noſtræ cauſæ, vel ſuæ potius, non defuturum, ſi noſtræ à nobis partes impleantur humilitatis, manſuetudinis, longanimitatis, & patientiæ. Et certe, ſi cogitatione percurramus, quæ iam pertulerint Catholici, vel coniectura metiamur, quæ impendeant perferenda: nec tribui poteſt humanis viribus, quod hactenus ſuſtinuerint, nec ab eiſdem expectari, vt deinceps perſeuerẽt. A domino ſolo hoc poſtulandum eſt, & à patre luminum precibus noſtris aſſiduis impetrandum, *à quo omne datum optimum, & omne donum perfectum* proficiſcitur.

Augmentum Catholicorũ in Anglia.

Iac, 1.

Qua (putas) opus eſt virtute, qua animi magnitudine, qua roborata cõſtantia, vt illa

nis vtendi . Loquor autem de copioſa illa multitudine afflictiſſimorum pauperum, maxime vero ſacerdotum, qui his tempo ribus tam arcte aſſeruantur , vt nullus ſit ad eos conceſſus aditus,& ſi quis aditum petat , in ſuſpicionem vocatur , & niſi ſe purget,comprehenditur . Sic Hanſius nuper , cum ingreſſum peteret ad quoſdam incluſos eleemoſynæ deferendæ cauſa , captus eſt tanquã de religione ſuſpectus, & paulo poſt patibulo ſuſpenſus. Sic mul ti alij eadem ex cauſa in ſuſpicionem vocati, comprehenſi, & incarcerati fuerunt. Atque his modis terrent aduerſarij Catholicos , ne quis audeat eleemoſynas deferre .

Nec minus etiam periculum eſt dantibus quam deferentibus, ſi reciſcatur. Reſciri aũt multis modis contingit,& aduer ſarij nonnũquã vt id eliceant,ſacerdotes incluſos ſubijciunt tormentis , & interrogant , quinam eis eleemoſynas dederint , quinam alia pietatis opera præſtiterint?Si quicquã vi tormentorũ faterentur (quod hactenus Deo confirmante non faciunt) dupliciter nos inde læderet aduerſarius :

Sic Ionſonum Briãtũ Colleg. Rhem: et alios nuper exercuerũt

Primum ,

queſtione admortem fere hac eadem de cauſa.

Primum, fidem confitentibus abrogaret, tamquàm ſuorum proditoribus. Deinde eleemoſynarum datores ſic affligeret, vt ceteros timore pœnæ à ſimili deinceps pietate arceret.

Hoc ergo artificio cum aduerſarij iam effecerint, vt nemo audeat quicquam donare, nec quiſquam quod donatum eſt carceribus deferre: conſequatur neceſſe eſt, quod plane iam oculis conſecutum videmus, vt incarcerati penuria, & egeſtate tabeſcant, & inedia conſumente, miſerabiliter pereant. Audiuiſſe te exiſtimo de illa numeroſitate virorum, qui recenter in carcere Eboracenſi ſunt extincti: non audeo quicquam affirmare, nec ſuſpicari grauius quàm quod dixi, licet non deſint qui ſuſpicētur, eo quod prouinciæ præfectus tam lethali ſit & præcipiti in nos odio, vt nihil ſic in vita cupere, quam extremum noſtrum exitium videatur. Deus illi benignus ſit, & meliorem mentem largiatur, animumque mitiorem in calamitoſos immittat, vt ipſe etiam aliquando miſericordiam apud communem dominum, & iudicem omnium conſequatur.

Comes Huntingonius.

Si

Si vellem acerbitatem, & inhumanitatem repetere, quas annis elapſis Catholici ſunt experti in hoc ergaſtulo Eboracēſi, aut quas hoc tempore magis quam vnquam antea patiuntur: nullum facerē narrandi finem. Ex hoc vno fiat coniectura de reliquis. Miniſter quidem eruditione nō vulgari, qui aduerſariorum à partibus iam diu ſteterat, easque ſtudioſiſſime pro viribus defenderat: eo tandem intelligentiæ, lectione ſanctorū patrum deuenerat, vt clariſſime cerneret, ſuos nulla veritate niti, ſed omnem à nobis eſſe, idque extra controuerſiam. Non potuit iuuenis acer conceptum veri lumen continere, aut vrētem pectore flammam comprimere. Qua re vulgo propalata, hominem comprehēdunt aduerſarij, terrent minis, ſed non terretur: aggrediuntur argumentis, ſed erat ſuperior: blandicijs mulcent, ſed non allicitur: quid ergo? Trudunt in carcerem, tractant aſperrime, nihil tamen flectitur. Tādem ſuſpendunt plantis in eum modum, vt pedibus in altos cippos inſertis, decumberet ſolis humeris in terram, idque ſine lectulo, aut reclinatorio ꝑ dies plurimos, illam

Huius miniſtri nomen BELLVS *dicebatur.*

illam ei ſolam facientes gratiam, vt certis temporibus ad neceſſitates corporis aliquantulum laxaretur. Quid hoc immitius fieri potuit?

Illa etiam crudelitas omittenda non eſt quam hoc vltimo perſecutionis tempore in Ieſuitas, & Collegiorum tum Romani, tum etiam Rhemenſis alumnos acerbiſſime exercuerunt. Nam hoc ipſo 1581. anno, die Nouembris 20. qui D. Edmundo Angliæ Regi ſacer eſt, & ſequenti vocati ſunt ad Tribunal hi Sacerdotes, Edmundus Campanus, Iacobus Boſgrauius Societatis Ieſu religioſi. Rodulphus Sheruinus, Lucas Chirbeus. Eduardus Riſtonus, Ioannes Shertus, Romani Anglorum Collegij alumni: Ioannes Hartus, Alexander Briantus, Gulielmus Filbius Collegij Rhemenſis, quatuor item alij Sacerdotes Richardus Ianſonius, Laurētius Richardſonus, Thomas Fordus, & Ioannes Colitonus, & Ortonus quidam nobilis laicus; quos omnes tanquam læſæ maieſtatis reos ſuis iniquiſſimis legibus condēnarunt. Campianum autem, Sheruinum, Briantum, Ianſonium, Boſgrauiū, & alios

Duodecim Sacerdotes cum nobili vno laico i concilium vocati.

Campianus & ſocij equuleo torquētur.

ad

ad omnium membrorum vſque diuulſionem, & pene ad mortem ipſam equuleo torſerant;id eſt tormenti genus, in quo ſupinum hominem primo extendunt, manusque ac pedes articulatim ligant, funes deinde, quibus ligatus eſt, rotis quibuſdam paulatim eouſque trahũt, donec omnia membra luxentur. Pronunciata igitur ſententia, P. Edmundus hilari vultu, & clara voce, pro tanto beneficio Deo gratias agens, cantat, Te Deũ Laudamus, te Dominum confitemur, &c. Sheruinus autem, Hæc dies quã fecit Dominus, exultemus, & lætemur in ea: Briantus vero, ſententiæ iniquitatem conſiderans, ſummum Iudicem appellat his verbis, Iudica me Deus, & diſcerne cauſam meam, &c. Atque ita ingenti cum alacritate diſcedũt à conſpectu concilij gaudentes, quod digni habiti ſint pro nomine Ieſu contumeliam pati. Antequam ad carcerem reducerentur P. Campianus populum his verbis allocutus eſt: Audiſtis nos, tamquam reos læſæ maieſtatis condemnari. Sed q̃ id merito factum ſit, vos, quæſo, ipſi cogitate. Etenim ſi tot modis Reginæ offen-

Equuleus.

Cãpianus ſe, & ſocios purgat

diſſemus maieſtatem, nequaquam illa,& Senatus eius vniuerſus nobis & vitam,& libertatem, & rerum omnium abundantiam toties obtuliſſent, ſi modo eis, in rebus non adeo magnis, obſecūdare voluiſſemus: Immo etiā hic ipſe arcis Præfectus hæc eadem,& maiora mihi promiſit,ſi vel ſemel tantum cum hæreticis templū adijſſem. Itaq; viri optimi, non perduellio,non maieſtatis læſio,ſed veræ Religionis zelus ad hoc nos capitis diſcrimen adduxit.

Briantus ad iudiciū crucem geſtat. Fuit etiam illud, inter cetera, in Alexandro Brianto,dum ad tribunal cum reliquis duceretur, conſtantiſſimæ pietatis indicium,quod tanquam ſignifer eximius incederet,crucem manu geſtans, & oſtēdens,quam ipſe, & in ea Saluatoris noſtri imaginem carbone depictam,in ipſo carcere confecerat. Cum vero ab hæretico neſcio quo, eam abijcere iuberetur; Miles, reſpondit, Chriſti crucifixi ſum,nec vnquam ſalutiferum hoc vexillum deſeram:quod tamen cum è manibus illi nefarius quidam eripuiſſet, Potuiſti, inquit,è manibus euellere; at è corde nunquam diuelles, quin potius ſanguinem pro eo fude-

ſuderim meum, qui ſuum precioſiſſimũ
prome fudit in cruce. Summam Alexan- *Brianti cõ*
der iſte conſtantiam ſemper præ ſe tulit. *ſtantia.*
cum enim equuleo, in quo ſemel ad tres
horas iacuerat extenſus, iterum, aciculis
etiam ſub manuum, pedumque vngui-
bus crudeliter infixis, acerbiſſime torque
retur. Hoccine, aiebat, totum eſt quod po
teſtis? Si nihil aliud ſunt veſtri equulei, ac
cedant huius rei cauſa centum alij: ego
enim Catholicæ religionis cauſa longe
grauiora ferre poſſum. Neque vero mi
rum videri debet, eum tam fortiter con
tempſiſſe tormenta, qui in ipſis mirifica
Spiritus ſancti dulcedine fruebatur, vt ip-
ſemet in litteris, quas ad Patres Societatis
Ieſu in Anglia degentes ex carcere ſcrip-
ſit, locupletiſſime teſtatur; cuius verbis re
ferendis eo hic cõſilio ſuper ſedeo, quòd
ad libelli calcẽ eadẽ epiſtola adiecta ſit.

Iam vero Sheruini in patria iuuanda *Sheruini*
caritas explicari haud facile poteſt. Ro- *caritas.*
mæ enim cum adhuc moraretur, tam acri
huiuſce rei deſiderio flagrabat, vt grauiſſi
mis cruciatibus, quibus torqueri in ea ca
tholicos homines ſciebat, non modo non

terreretur,ſed incitaretur etiam vehemẽtius. Et quidem ille, vt erat optimis naturæ, doctrinæ, & virtutis dotibus ornatus, patriæ adiumento fuiſſet non mediocri, niſi quod eum vix in Angliam ingreſſum comprehendunt aduerſarij, onerant compedibus, & in carceris tenebras conijciunt. Liber tamen animus de animarum ſalute, non minus quam antea, ſollicitus, non quieſcit in carcere, ſed proximorum ſe vtilitati, prout licebat, impendit, multoſque vinctos Eccleſiæ reconciliat. Erãt inter alios per id tempus in eodem carcere hæretici duo, ex turpiſſima Amoris familia, ob hæreſim comprehenſi: hi, cum Sheruinum aliquando diligentius obſeruaſſent (erant enim in proximo fere cubiculo) ex compedum, quibus vinctus erat, aſſiduo conſpectu ſingulari quadam lætitia geſtire, inſanum, qui tantam ex compedibus caperet lætitiã, arbitrabantur. Ille enim quod ſe vinctum aſpiciebat pro Chriſto (vt ex eius litteris cognouimus) tanta interiori voluptate perfundebatur, vt geſtiret totus, exultaretq; præ gaudio. Cum tamen deinde ad familiare colloquium

Sheruinus in carcere duos ad Eccleſiã recõciliat.

quium veniſſent, rem aliter ſe habere con ſpiciunt; cumque non modo ſanum, ac mentis compotem, ſed prudentem etiam, atque doctum eſſe aduertunt; ſermone deinde longius protracto, cum officij re citandi tempus inſtaret, venia ab eis humaniter poſtulata, procumbit in genua Sheruinus, & qua poterat reuerentia, ac deuotione, recitat: quod eos, ob rei noui tatem, magnopere commouit. ad cænam poſtremo cum veniſſent, ſermonem de re ligione inſtituunt, multiſque in eam ſententiã diſputatis, eos Sheruinus ita rationi bus conuincit, vt nõ multo poſt Eccleſiæ reconciliet. illi vero turpiſſimæ familiæ hæreſi, ob quam comprehenſi fuerant, abiurata, catholicam fidem profeſſi ſunt, ob eamque in carcere in hodiernum vſq; diem aſſeruantur. Iam vero cum equuleũ illi minarentur aduerſarij, eo que adducta res eſſet, vt paulo poſt cruciandus videretur, parat ſe ſtrenue, & cruciatus ſibi ad nẽ cem vſq; perferendos proponit, eorumque auctores, non ſine magno caritatis argumẽto Deo obnixe cõmendat; ſed illum Deus ad clariorẽ triũphũ reſeruabat.
 Calen-

Campianus Sheruinus et Briātus ad mortē tradūtur. Calēdis igitur Decembris ſummo mane, hora circiter 13. ex illis Sacerdotibus, quos publica ſententia damnatos diximus, tres, Campianus, Sheruinus, & Briantus ad arcis, in qua ſeruabantur, ianuam, vt regni mos eſt, magiſtratibus Londinenſibus ad ſupplicium tradūtur. Quos illi excipientes imponunt ſledis (id eſt carri humile genus ſine rotis, ſuper terram equis trahentibus lapſans) & Campianum quidem ſolum, Sheruinum autem, & Briantum ſimul alligant, trahuntque ſupinos per vrbis plateas, ad Tiburnum vſque latronum ſupplicio infamem locum, & à caſtro per tria fere milliaria diſiūctū. Quo vbi ventum eſt, primus Campianus ſcalam, vt ſuſpenderetur aſcendit; vbi, fune iam ad collum, ac ſuſpendiū alligato, tam ſe intrepide, conſtanterque ad concionandum componit, vt Principes qui aderant, ipſique hæretici vehementer obſtupeſcerent. Conuenerant enim illo tres Comites, Barones ſex, equites aurati, aliique viri illuſtres quamplurimi, & tanta hominum multitudo quanta ſimul in eo loco noſtro hoc ſeculo viſa eſt nunquam.

Exorſus

Exorſus eſt igitur illis verbis, Spectaculum facti ſumus Deo, Angelis,& hominibus: ſed à Vicecomite Londinenſi interpellatus, orauit omnes, qui aderant Catholicos, vt cum ſe animam agentem cernerent, fidei ſymbolum pro ipſo recitarent, vt quam ipſe eo tempore profiteri voce non poſſet, multorum catholicorũ voces profiterentur; ſed illum adhuc loquentem ab ſcala deturbant carnifices, ſtragulatumque,alijs duobus inſpectantibus,in quatuor partes diſſecant;ſi quomodo illis poſſint terrorem in cutere; ſed nihil inde terrabantur.Cum enim,Campiano iam confecto,cruentas manus, ac brachia Sheruino carnifex inijceret,adderetque ad terrorem, Veni Sheruine, accipe & tu mercedem tuam, ille ad hominem conuerſus læto, hilarique vultu,eum amplexatus, cruorem manuũ oſculatus eſt. quæ res ita populum commouit, vt magno murmure Vicecomiti extorſerint,vt ille quæ vellet,loqueretur. Aſcendit igitur ſcalam,efficaciſſimamque cohortationem ad populum habuit, eaque abſoluta collum laqueo,vt ſuſpenderetur,inſeruit,

Cāpianus ex patibulo ad populum concionatur.

Campiani Mors.

Sheruinus carnificis cruentas manus oſculatur.

Sheruini mors. vniuerſa multitudine acclamante, Bone Sheruine, Dominus Deus recipiat bonã animam tuam: qui clamor durauit diu, eoque iam mortuo compeſci vix potuit.

Brianti mors et innocentia. Poſtremo Briantus antequam ſuſpenderetur, breuem fidei confeſſionem præfatus eſt; & innocentiæ ſuæ ab omnibus læſæ maieſtatis cogitationibus, nedum factis proteſtationem, quam eius vere innocens vultus, & prope angelicus (erat eñi iuuenis pulcherrimus, nec vigeſimum octauum annum exceſſerat) non obſcure confirmabat. Sed illud in eum omniũ oculos, atque animos rapiebat, quod ingenti eum gaudio prope mortem perfundi conſpicerent: quod ille ortum quidem ex eo fatebatur, quod ſe Deus ad mortẽ pro catholica fide oppetendam elegiſſet, auctum vero, quod vna cum Patre Campiano, quem vnice colebat, moreretur. Et vero hunc iuuenem ob id maximè oderant aduerſarij, quod Patribus Societatis Ieſu familiaris eſſet atque intimus; neq; de illis in grauiſſimis cruciatibus quicquã prodidiſſet, ſed emiſſis clanculum litteris in eorum Societatem recipi poſtulaſſet.

Quæ

Quæ vero eorum mortem corporum car nificina cõſecuta ſit, nihil eſt quod in præ ſentia repetamus, cum in læſæ maieſtatis reos (cuius illi criminis falſo inſimulabantur) pœnæ, à nobis ſint paulo ſuperius commemoratæ.

Mitto hic aſperitates, quæ in fœminas incarceratas exercentur, quibus præter carceris moleſtias, illud etiam addunt aduerſarij doloris, vt earum plectant maritos, licet ſibi in omnibus cedentes, & con formes (vt loquuntur) niſi vel cogãt vxo res ad exemplum ſuum, vel omni eas alimonia, & ſuſtentatione priuent. Quid ergo facient afflictiſſimæ mulieres, cum nec ipſi mariti, res vitæ neceſſarias ſuppeditare permittantur? an non penuria tabeſcen dum eſt? an non egeſtatis incommodis pe reundum? & tamen euangelici noſtri his non mouentur.

De carceribus Londinenſibus poſſem tibi multa, & luctuoſa referre, tam de nuper extinctis, quam de miſere viuentibus, niſi vererer ne mea querela grauioris eſſet acerbitatis occaſio. Illud tamen eſt cer tiſſimum, multos extrema quæque per-

peſſos eſſe ob ſummam egeſtatem, & ex pectare quotidie, vt longe plura, & grauiora patiantur, ſi lex illa ſeueriſſima de adeundis eccleſijs, executioni mandetur, quæ breui tempore, Catholicos omnes penitus eſt exhauſtura, & oppreſſura, ita vt nec ſibi, nec familijs, multo vero minus afflictis alijs ſubuenire poſſint. Quo profecto res Anglicanæ in extremam calamitatem, & Chriſtianis auribus inauditam, prolapſuræ videntur, nimirum, vt homines innocentes, ob ſolam auitæ fidei conſcientiam bonis proprijs ſpoliati, fame pereant & conſumantur.

Lex de adeundis Eccleſijs ſupra pag. 16

Concluſio. Vnde, vt vno verbo concludam vniuerſa: duæ res ſolum ſuper eſſe nobis videntur in his anguſtijs præſtandæ. Vna vt dominum noſtrum & Saluatorem Chriſtũ, ardentibus votis, & precibus imploremus, quo noſtri miſeratur, & perſecutorum noſtrorum animos emolliat. Altera, vt animo ſimus certo, conſtanti, & reſoluto, quiduis illius cauſa ſufferendi, & tolerãdi, cætera omnia ſanctiſſimæ eius prouidentiæ deferentes, ea certiſſima perſuaſione & fide, quod ille nos hac mente conſti-

conſtitutos,& totos inſuam tutelam proiectos, ſecuriſſima via diriget in portū ſalutis noſtræ.

Hoc animo, ſi imbuti fuerimus, & ſi induerimus hanc armaturam ſpei, fidei, & feruentis charitatis, adiuncto rerum omnium mortalium, & mundanarum cō temptu, ſi aliquando (inquam) radicitus defixi fuerimus in hac firmiſſima, & immobili petra, quæ eſt Chriſtus noſter crucifixus: quicquid ſæuierint in nos aduerſarij, facillime, & nullo cum negocio ſuſtinebimus. Fruemur enim illius homis ſumma ſecuritate, quem Saluator vt vere ſapientē in Euangelio commendat *Qui ædificauerat domum ſuam ſupra petram, & deſcendit pluuia, & venerunt flumina, & flauerunt venti, & irruerunt in domum illam, & non cecidit, fundata enim erat ſuper petram.* Immo ſentiemus corde, & ore profitebimur cum illo ſanctiſſimo & fortiſſimo religionis noſtræ duce, & Chriſti Saluatoris athleta Paulo. *Quis nos ſeparabit à charitate Chriſti? an tribulatio? an anguſtia? an nuditas? an periculum? an perſecutio? an gladius?* quaſi dicat, horum nihil: ſtatim enim ſubijcit: *neque mors, neque*

Matth. 7.

Rom 8.

vita, neque angeli, neque principatus, neque virtutes, neque inſtantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia, poterit nos ſeparare à Charitate Dei, quæ eſt in Chriſto Ieſu domino noſtro.

O vocem excelſam, & Apoſtolo tanto, hoc eſt, Paulo dignam. Quid poteſt dici, aut fingi animoſius? quid poteſt humana mente cogitari confidentius? Hoc ergo nobis intuendum, qui eadem de cauſa confliƈtamur qua ille, hoc nobis imitandum, qui eodem in agone certamus quo ille, eãdem coronam ſperamus quam ille, eundem remuneratorem expeƈtamus, quem ille. Huc omnis noſtra cogitatio, & vires omnes conferendæ ſunt, vt confidẽtiam hanc firmam in aduerſis omnibus retineamus, e qua tanta demum exiſtet fortitudo, & in rebus vel aſperrimis, & duriſſimis cõſolatio, quãta ſufficiat ad perducendos nos, *p̃ ignẽ & aquã in refrigeriũ*, vt inquit ille, hoc eſt, per arduas huius ſeculi moleſtias, & calamitates, in æternã Dei, & beatorũ omniũ requiẽ, gloriã, atq; fœlicitatẽ.

FINIS.

GERARDI, DE PRAECEDENTI LIBELLO, AD CATHOLICUM LECTOREM ADMONITIO.

CVm libellum hunc ab amico tranſalpino ſcriptum, familiaribus quibuſdam impertiuiſſem meis: eorum factum eſt roga tu &, pia quadã importunitate, vt in manus permitteretur quorundam magnatum, & principum virorum, quibus vel ſuadentibus, vel imperantibus potius, typis eſt excuſus. Exiſtimabãt enim ad rem Chriſtianam non mediocriter referre, vt hæc tam inſignis Anglorum perſecutio, qualẽ poſt multa ſecula non ſenſit Eccleſia, non ſolum ætati communicaretur præſenti, verum etiam venturæ poſteritati tranſmitteretur. Habet enim quæ & præſentes excitent ad commiſerationem; & futuros inſtruant ad cautelam. Illud autem admonere volui, quod ſuis me litteris admonuit amicus, ſe, cum plurima in cæteris libelli partibus, tum illud ſponte in legum texendo catalogo omiſiſſe, quod multis legibus & edictis cautum ſit in Anglia, ne Catholicus, exilio, vel patriæ derelictione, pœnis ſe, vel perſecutioni ſubſtrahat. Prouiſum enim eſt, ne quis regni fines egrediatur niſi obtentâ prius à Conſilio Regio facultate, & licentia. Si quis autem ſine particulari licentia egreſſus fuerit: amittet poſſeſſiones omnes, pro vitæ ſuæ tempore. Nec licet cuiquam ante egreſſum ea quę poſſidet, vxori, liberis aut amicis donare, quia hoc in fiſci regij fraudem exiſtimabitur factũ, & fiſcales actione doli mali, facile recuperabunt. Huius autem legis de fugitiuis (vt loquuntur) tam

ſtricta, & ſeuera ſit obſeruatio, vt nemo vel patrem, vel maritum, vel fratres, vel liberos extra Angliam, ſine particulari licentia degentes (hæc autem licentia cum cæteris defficulter, tum Catholicis nunquã, vel difficillime conceditur) quauis ratione iuuare, aut quouis ſubſidio ſubleuare audeat. Immo quod ſeuerius eſt, patres omnes, quorum filij his in partibus, vel alibi, ſtudiorum cauſa extra Angliam verſantur, ſecuritatem præſtare, & pactione ſe obligare coguntur, aut filios ſtatim retrahendi, aut omni eos alimonia, & ſuſtentatione priuandi. Quæ omnia eo tendunt, ne Catholicis Anglicanis, vlla ſolatij particula, vel domi, vel foris permitteretur. Atque hæc admonenda duxi, quia in libello ipſo prætermiſſa fuerunt. Reliquum eſt, vt Chriſtiani omnes perſpectis ſuorum fratrum, & viſcerum anguſtis, pro communi vinculo charitatis, quod intercedit in toto corpore, ardentiſſimis rem precibus communi domino commendent.

EXEMPLAR

EXEMPLAR LITTERARUM à ſacerdote quodam Alex. Brianto, Collegij Rhemenſis alumno intra turrim Londinenſem concluſo, nunc inclyto Chriſti Martyre, ad Patres Societatis Ieſu in Anglia degentes.

LECTORI PIO.

Et ſi verum ſit, Catholicos carceribus Londinenſis caſtri incluſos, tã arcta, & in humana teneri cuſtodia, vt nec amicorum aditus, nec aliorum hominum ſocietas, aut collo quium, multo vero minus libri, charta, aut calami permittantur: tamen, dum haberentur nupe diſputationes quædam cum P. Campiano incarcerato, nonnulli eorum;qui audiendi cauſa intrauerant, opportunitatem nacti, digreſſi ſunt ad quorundam ſacerdotum incluſorum latibula, vt Chriſti ſeruos viderent,& ſalutarent. Qua ſancta Dei prouidentia factum eſt, vt nonnulla de illorum ſtatu, & ſumma conſolatione, qua Diuina bonitas inter extremas agunſtias eos reficit,ac recreat,intelligerentur. Inter alia vero, hæc ſubſequens Epiſtola raptim exa-

rata

rata ab afflictiſſimo ſacerdote, & iterum, atque iterum tormentis agitato, dictante profecto (vt videtur) Spiritu ſancto, in manus noſtras peruenit. Quã mihi à Reuerendis Patribus Societatis Ieſu ad quos erat miſſa, communicatam, apponere hoc loco volui, verbatim ex ipſo auctoris chirographo diſcriptam, vt mortales intelligant, non eſſe abbreuiatam manum Domini quo minus nunc, quam olim, confeſſoribus ſuis in neceſſitatibus opituletur, & intra denſas carcerum cæcitates aſſiſtat.

Reueren.

Reueren. Patribus Soc. Ieſu.

QVotieſcunque mecum cogito (reuerendi patres) quàm ardenter,& quàm varijs modis Deus Opt. Max. noſtram quærit ſalutem, noſtrum cupit amorem; cor noſtrum poſſidere, & in nobis regnare deſiderat: toties ſtupore confundor, quòd nos miſeri homines, vel beneficijs commoti, vel allecti præmijs, vel ſaltem ſtricto Dei iudicio perterriti, totis viribus illi non obſequamur, nec offeramus ipſi corpora noſtra in hoſtiam viuentem, & holocauſtum perfectum. Nam pręter immenſa eius erga nos beneficia, creationis videlicet, redemptionis, coſeruationis iuſtificationis, & quam ſperamus glorificationis: pręter hęc (inquam) & infinita alia, verbis ſuauiſſimis nos adhortatur, vt properemus, ad ipſum. Ego (inquit) diligentes me diligo: & qui mane vigilauerit ad me, inueniet me: beatus homo qui audit me, & qui vigilat ad fores meas quotidie, & obſeruat ad poſtes oſtij mei. Qui me inuenerit, inueniet vitam, & hauriet ſalutē à Domino.

Vbi autem quærendus ſit, ipſe Dominus oſtendit his verbis: Vbi duo vel tres congregati ſunt in nomine meo, ibi ego ſunt in medio eorum. Ibi vere putandus eſt eſſe Chriſtus, vbi multi charitate coniuncti, ideo conueniunt, vt Deū honorent, Deo ſoli deſeruiant, eiuſque præcepta cuſtodiant, & regnum eius glorioſiſſimum propagent. Qui hoc ipſum audit, veritatem diſcet, & non ambulabit in tenebris, & errorum caligine, ſed ſecurus vadet ad fontes aquarum.

In talibus congregationibus Deo ſacratis, via recta in cęlum tenetur, non vepribus obſita, ſed ſanctorum veſtigijs inceſſanter attrita, non floſculis huius amari ſeculi ornata, non delicijs, aut blandimentis affluens, ſed legibus, reguliſque ſanctiſſimis munita,

 vt ſtul-

vt ſtulti non errent per eam, nec quiſquam in illa deuiet, niſi qui ſuam ſalutem prorſus negligeret. Hic cuncta in numero, pondere, & menſura, apte diſponuntur, vt vere ſapientia inhabitare dicatur, cuius opera omnia mire ordinata ſunt. Hic viget cæleſtis quædam fratrum correptio, ſuauis affectuum prauorum caſtigatio, & mutuæ charitatis ineffabilis prouocatio.

Ob hæc, aut his ſimilia, ante biennium apud me firmiter propoſuerã, hoc vitæ genus ſuſcipere, ſi Dominus voluerit: & cum viro docto, & pio, tunc ſpirituali meo patre, huiuſmodi ſermonem habui: An, ſi ex patria, rationabili de cauſa redirem (eram enim eo tempore in tranſmarinis partibus) fore ſperarem, vt me Patres Societatis in ſanctã obedientiam reciperent? Cuius ſententia fuit, vt hac de re nullatenus dubitarem. Hinc augebatur ſpes, accreuit animus, & hoc biennio dum in Anglia verſarer, ſæpius mentę renouaui propoſitum hoc. Sed quia ſperabam laborem meum, & induſtriam in meſſe Domini nõ prorſus inutilem, diſtuli propoſitum. Nunc autem cum diuina diſpenſatione libertate priuer, vt huic vtili labori meipſum diutius non poſſim impendere: iterum renouatur deſiderium, iterum incaluit, & exardeſcit ſpiritus, & tandem votum Domino Deo voui, non temere, (vt ſpero) ſed in Dei timore, nec ob alium finem, quam vt inde ſanctius, & gratius obſequium Deo præſtem, ad maiorem Dei gloriam, certiorem ſalutem meam, & ad glorioſiorem de ſpiritali meo hoſte triumphum. Voui equidem, vt cum Domino placuerit me liberare (ſi tamen aliquãdo placuerit) intra vnum deinde annum, Patribus Societatis me totum reſignaturum, (ſi Deo inſpirante me reciperẽt) libenter, & ſummo cum gaudio in perpetuum, voluntatem meam omnem in Dei ſeruitium, & eorum

obſe-

obſequium penitus, penituſque traditurum.

Hoc votum in ſummis anguſtijs, & tribulationibus meis, magno mihi gaudio, & ſolatio fuit: & ob hoc, maiori cum fiducia impetrandæ fortitudinis, & patientiæ, acceſſi ad thronum diuinæ maieſtatis, patrocinio fretus B. Marię ſemper virginis, & omnium ſanctorum. Quod quidem à Deo profectum ſpero, quia in ipſo orationis tempore à me factum fuit, cũ mihi videbar cæleſtia cogitare. Sic enim res geſta eſt. Eodem die, quo primum tormentis cruciabar, antequam ad locum proceſſi, orationibus vacans, & Domino Deo me, meaque omnia commendans, ſuperna quadam ſpiritus dulcedine replebar, dum inuocarem ſanctiſſimum nomen Ieſu, & B. Virginis Mariæ: (dicebam enim Roſarium) hilaris erat animus, bene confortatus, & promptus ad perferenda tormẽta, quæ tũc certiſſime expectabam. Tandẽ in mentem venit prędictum propoſitum, & ſimul etiam coincidebat in animum, vt nunc voto firmarẽ, quod antea ſtatueram. Peractis precibus, hæc animo reuolui, ratione qua potui diſcuſſi, bonum iudicaui, deſiderium compleui, votum prędictà conditione libere emiſi.

Quod factum, Deus ipſe mihi videtur ſtatim probaſſe. Nã in omnibus anguſtijs, & cruciatibus meis de infinita ſua bonitate miſericorditer mihi affuit, confortans me in neceſſitate, & liberans animam meam à labijs iniqnis, à lingua doloſa, & à rugientibus paratis ad prædam.

An quod dicam mirabile ſit, neſcio, Deus ſcit: ſed quod verum ſit, teſtis eſt coram Deo cõſcientia mea. Hoc dico quod in vltima tortura, cnm crudelius in corpus ſæuirent aduerſarij, manibus, pedibuſque violenter extenſis, omnis tandẽ fere doloris ſenſus expers eram: nec hoc ſolum, ſed etiam quaſi refocilla-

tus à præcedentis torturæ doloribus, ſenſibus perfe-ctis, mente quieta, & corde tranquillo perſtiti. Quod videntes Commiſſarij, exeuntes iuſſerunt me eodem modo iterum in diem poſterum cruciari: quod audiens, credebam equidem, & ſperabam diuino auxi-lio me patienter laturum. Interea meditabar (vt potui) Saluatoris noſtri acerbiſſimam paſſionem, innumeris doloribcs plenam, dumq; hæc ipſa agerentur, vulneratam putaram ſiniſtram manum in medio palmæ, & ſanguinem effluxiſſe exiſtimaram, ſed reuera nil tale fuit, nec alius tunc dolor, præter illum manus grauabat.

Nunc ergo, vt innoteſcat vobis petitio, & poſtulatio mea, cum nulla ſpes reliqua ſit, nos breui priſtina libertate ita fruituros, vt veſtras Paternitates præſens alloquar (quod vtrum aliquando ſit euenturum, nulli mortalium eſt notum) interim humiliter me vobis ſubmitto, ſuppliciter rogans, vt pro me, & de me faciatis, quod veſtræ prudentiæ viſum fuerit. Et ſi fieri poſſit, vt abſens in veſtrã ſocietatem adſcribi, & recipi queam, ſupplici mente & toto corde expoſco, vt ſic cum humilibus humiliter ſentiam, cum de uotis, Dei laudes perſonem, & continue gratias ei pro beneficijs ſuis referam; tum etiam, plurium ſuffragijs adiutus, tutius curram ad propoſitum brauiũ.

Non ignoro infinitas eſſe antiqui hoſtis inſidias, tortuoſus enim cum ſit coluber, mire ſimpliciũ animas, qui fidelem ductorem non habent, ſua vafricie deludere conatur, in Angelum lucis transformãs ſe, vt nõ ſine cauſa admoneamur, vt probemus ſpiritus ſi ex Deo ſint. Vobis igitur, quoniã ſpirituales eſtis, & huic certamini aſſueti, committo totum negotiũ iſtud, per viſcera miſericordiæ Dei obſecrans, vt me veſtro conſilio, & ſapientia regere dignemini: & ſi vtile videatur in oculis veſtris, ad maiorem Dei honorem,

notem, Eccleſiæ vtilitatem, & animæ meæ æternam ſalutem, vt promouear ad hanc ſanctiſſimi nominis Ieſu Societatem: in præſenti Obedientiam promitto coram Deo in foro conſcientiæ meæ, omnibus, & ſingulis Præpoſitis conſtitutis, & conſtituendis, omnibus item regulis, legibuſue in hac Societate receptis, pro mea virili, & quantum me Deus adiuuet: teſtis dies iſte, teſtis & hoc chirographum manus meæ in die iudicij. De corporis valetudine non eſt quod dubitetis, quia iam fere priſtinam fortitudinem, & robur, Deo donante, recuperaui, & in dies magis magiſque cnnualeſco. De cætero me veſtris orationibus commendans, vos in Domino valere iubeo, ſollicite expectans, quæ ſit veſtra de me ſententia.

R O M AE,

Apud Vincentium Accoltum.

M. D. LXXXII.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

PRAESENTIS ECCLESIAE ANGLICANAE TYPVS.

Vt paucis annis mutata Britannia mores
Exuerit veteres, indueritque nouos:

Perque fidem falſam facta immaniſſima Chriſti
Innocuum mactet, dilanietque gregem:

Inq. illũ, omne genus, tormenta grauiſſima promat:
Picta tibi tabula hæc, Lector amice, refert.

BIBL. NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

En quos Presbyteros pretio corruptus Iudas
Prodidit, aut pœnis legum conterritus hospes:
Funibus implicitos, claudendos carcere, cuſtos
Accipit. in limbos et tetra ergaſtula trudens.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Captos dum celebrant, in ſacro lictor amictu
Raptat per medias populo insultante plateas.
Capti rure alij, manibus pedibùſque ligati
Imponuntur equis, primàsque uehuntur ad urbe

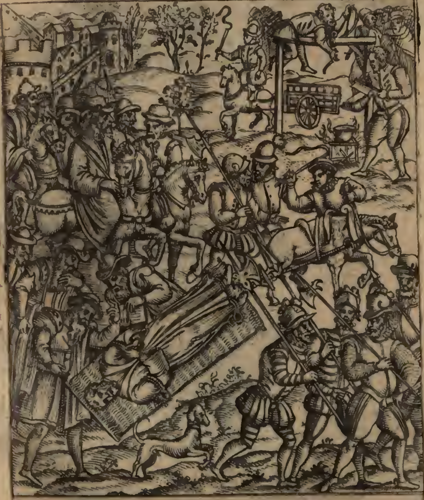

Deuincti ad carros, perque urbis compita ducti,
Libera ſeruili lacerantur terga flagello.
Supplicio hoc functis, mox tanq̃ erronibus aures
Perfoſsæ, igniti terebrantur acumine ferri.

Vt quibus excepti domibus myſteria Chriſti
Egerunt, quósque à funeſtro ſchismate ſanctæ
Iunxere Ecclesiæ, pródant, et talia multa
Diſtendunt miseros diris cruciatibus artus

In crate uiminea positi, lorisque ligati,
Per ſaxa, ad furcas, et per loca fœda trahūtur.
Carnifices laqueos, cultrósque, ignésque, parati
Expediunt, primæque attendunt tempora mortis

Ad breue ſuſpenſi tempus; cum morte ſecunda
Confligunt ferròque armatus uiſcera tortor
Eruit, et flammis mandat: ſed membra, capùtque
Diſſecat, et contis ſumma ad pinnacula figit

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

BIBLIOTECA